

**ГЛАВНА СЛУЖБА
ЗА РЕВИЗИЈУ ЈАВНОГ СЕКТОРА
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ**

Република Српска
78000 Бања Лука
Владике Платона бб
Тел: +387(0)51/493-555
Факс: +387(0)51/493-556
е-mail: revizija@gss-rs.org

**Извјештај ревизије учинка
ФУНКЦИОНИСАЊЕ БЕСПЛАТНЕ ПРАВНЕ ПОМОЋИ**

Број: РУ 004-24

Бања Лука, новембар 2025. године

САДРЖАЈ

ЗАКЉУЧАК РЕВИЗИЈЕ	1
ЛИСТА СКРАЋЕНИЦА.....	2
ПРЕДГОВОР	3
РЕЗИМЕ.....	5
1. УВОД	8
1.1. Позадина и мотиви ревизије.....	8
1.2. Предмет ревизије и ревизијска питања	10
1.3. Дизајн и методолошки оквир ревизије	10
1.3.1. Обим и ограничења ревизије.....	10
1.3.2. Извори ревизијских доказа	11
1.3.3. Методе прикупљања и анализе ревизијских доказа	11
1.3.4. Критеријуми ревизије	12
1.4. Садржај и структура извјештаја	13
2. ОПИС ПРЕДМЕТА РЕВИЗИЈЕ	14
2.1. Карактеристике предмета ревизије	14
2.2. Институционалне улоге, надлежности и одговорности	16
2.3. Правна регулатива карактеристична за подручје и предмет ревизије ..	17
3. НАЛАЗИ	18
3.1. Претпоставке и организација рада за ефикасно функционисање бесплатне правне помоћи.....	18
3.1.1. Успостављеност основних претпоставки за ефикасно функционисање бесплатне правне помоћи.....	18
3.1.2. Организовање и провођење поступка за остваривање бесплатне правне помоћи	22
3.2. Доступност, планирање, извјештавање и надзор бесплатне правне помоћи.....	27
3.2.1. Доступност бесплатне правне помоћи	28
3.2.2. Планирање, надзор и извјештавање о функционисању бесплатне правне помоћи	31
4. ЗАКЉУЧЦИ.....	36
5. ПРЕПОРУКЕ.....	39
6. ПРИЛОЗИ УЗ ИЗВЈЕШТАЈ.....	42

ЗАКЉУЧАК РЕВИЗИЈЕ

"ФУНКЦИОНИСАЊЕ БЕСПЛАТНЕ ПРАВНЕ ПОМОЋИ"

Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске је, на основу Закона о ревизији јавног сектора Републике Српске, а у складу са ISSAI оквиром професионалних објава, провела ревизију учинка "Функционисање бесплатне правне помоћи".

Циљ ове ревизије је да се испита ефикасност функционисања бесплатне правне помоћи и да се на основуведеног испитивања надлежним институцијама понуде препоруке чијим провођењем је могуће унаприједити функционисање бесплатне правне помоћи.

Проведена ревизија је у организационо-институционалном погледу обухватила испитивање улога, надлежности и одговорности, у области бесплатне правне помоћи, Владе Републике Српске - Министарства правде и Центра за пружање бесплатне правне помоћи.

Овом ревизијом обухваћен је временски период од 2021. до 2024. године.

Резултати испитивања приказани су у овом Извјештају.

Проведена ревизија је показала да функционисање бесплатне правне помоћи није у потпуности ефикасно, те да постоји потреба за њено унапређење у погледу ефикасности.

Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске, у складу са одредбама Закона о ревизији јавног сектора Републике Српске, доставила је Нацрт извјештаја институцијама обухваћеним ревизијом.

На Нацрт извјештаја није било примједби.

У складу са Законом о ревизији јавног сектора Републике Српске коначан извјештај је достављен свим институцијама којима се треба упутити. Извјештај ће бити доступан јавности путем интернет странице Главне службе за ревизију јавног сектора Републике Српске, www.qsr-rs.org.

Извјештај садржи препоруке упућене Влади Републике Српске, односно Министарству правде и Центру за пружање бесплатне правне помоћи.

Главни ревизор донио је Одлуку да се проведе ова ревизија учинка. Ревизију је провео ревизорски тим у саставу Велиборка Лалић и Маријана Ивељић.

Главни ревизор

Божана Трнинић, с.р.

ЛИСТА СКРАЋЕНИЦА

РС	Република Српска
БиХ	Босна и Херцеговина
Влада РС	Влада Републике Српске
ГСРЈС РС	Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске
Закон о БПП	Закон о остваривању права на бесплатну правну помоћ у Републици Српској
Одлука Владе РС	Одлука о начину остваривања права на бесплатну правну помоћ у јединицама локалне самоуправе
МП	Министарство правде
Центар	Центар за пружање бесплатне правне помоћи
Сектор	Организациона јединица Центра
БПП	Бесплатна правна помоћ
УД	Уредовни дани
ЈЛС	Јединице локалне самоуправе

ПРЕДГОВОР

Према ISSAI оквиру ревизије, ревизија јавног сектора подразумијева три врсте ревизије: ревизију финансијских извјештаја, ревизију усклађености и ревизију учинка.¹ Ревизије учинка које проводе врховне ревизорске институције су независна, објективна и поуздана испитивања владе, владиних и других институција јавног сектора, односно програма, активности и процеса у надлежности владе и владиних институција у погледу економичности, ефикасности и ефективности. Принципи економичности, ефикасности и ефективности могу се дефинисати на сљедећи начин:²

- Принцип економичности подразумијева свођење трошкова ресурса на најмању могућу мјеру. Кориштени ресурси требају бити на располагању правовремено, у одговарајућој количини и уз одговарајући квалитет те по најбољој цијени.
- Принцип ефикасности подразумијева најбоље могуће искоришћавање расположивих ресурса. Везан је за однос кориштених ресурса и излазних вриједности остварених у погледу количине, квалитета и рокова.
- Принцип ефективности односи се на испуњавања постављених циљева и постизање предвиђених резултата.

Поред термина ревизија учинка, у теорији и пракси ревизије појављују се и други термини, као ревизија успјеха/успјешности, ревизија економичности, ефикасности и ефективности (ревизија 3Е) и ревизија вриједности за новац. Поменути термини у ревизијској терминологији суштински имају исто значење.

У основи, ревизијом учинка даје се одговор на сљедећа питања:

- да ли се раде прави послови;
- да ли се послови раде на прави начин.

Ревизија ефективности даје одговор на питање да ли се раде прави послови, а ревизија економичности и ефикасности да ли се послови раде на прави начин.

Мандат ревизије учинка по правилу је регулисан законом који третира ревизију јавног

„Основни циљ ревизије учинка је промоција економичности, ефикасности и ефективности. Она такође доприноси одговорности и транспарентности.“ ISSAI 300

сектора. Правни основ за провођење ревизије учинка садржан је у одредбама Закона о ревизији јавног сектора Републике Српске. У одредбама Закона о ревизији јавног сектора Републике Српске регулисано је да је Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске обавезна да врши:

- финансијску ревизију;
- ревизију учинка;
- друге специфичне ревизије.

У дијелу који се односи на ревизију учинка Закон о ревизији јавног сектора Републике Српске регулише сљедеће:

Главна служба за ревизију, у складу са овим законом и стандардима ревизије за јавни сектор, спроводи ревизију учинка, а на основу надлежности из члана 13. овог закона. Ревизија учинка је активност Главне службе за ревизију која подразумијева испитивање активности, програма и пројеката у надлежности Владе Републике Српске и институција јавног сектора у погледу економичности, ефикасности и ефективности.

¹ ISSAI 100 параграф 22

² ISSAI 300 параграф 11

Резултате ревизије учинка Главна служба за ревизију презентује посредством коначног извјештаја о спроведеној ревизији учинка.

Влада и ревидиране институције обавезни су да у року од 60 дана од дана пријема коначног извјештаја о спроведеној ревизији учинка сачине Акциони план за спровођење препорука ревизије учинка и да га доставе Главној служби за ревизију и надлежном скупштинском одбору ради праћења спровођења датих препорука.“

Одредбе закона које се односе на планирање и приступ ревизији, имплементацију ревизије, овлашћења за прикупљање података и информација и извјештавање о ревизији, примјењују се како на финансијску ревизију тако и на ревизију учинка.

Институције јавног сектора (Влада Републике Српске, министарства, владине агенције, јединице локалне самоуправе, јавна предузећа, јавне установе и други) у извршавању основних функција утврђених законима и другим прописима ангажују расположиве ресурсе (персоналне, материјалне, финансијске и друге).

Институције јавног сектора које извршавају повјерене им функције имају јавну одговорност за свој рад према Народној скупштини Републике Српске и јавности уопште. Јавна одговорност подразумијева да Народна скупштина Републике Српске и јавност имају право и потребу да буду информисани о раду институција јавног сектора. Народна скупштина Републике Српске, порески обвезници и јавност испољавају интересовање да ли су ресурси које су институције јавног сектора ангажовале обављајући основне функције, укључујући и буџетска средства, кориштени уз уважавање принципа економичности, ефикасности и ефективности. На овај захтјев Народне скупштине Републике Српске и јавности одговор не може у потпуности дати финансијска ревизија, те је у циљу испуњавања захтјева Народне скупштине Републике Српске и јавности, потребна ревизија учинка. Ова ревизија ће независно и професионално утврдити да ли се институције јавног сектора приликом извршавања основних функција придржавају принципа економичности, ефикасности и ефективности.

Извјештаји ревизије учинка, као основни производ ревизијског процеса, су добра основа за промјене у организацији, начину функционисања и управљању ресурсима, затим квалитетнијим и кориснички орјентисаним услугама, као и за подизање јавне одговорности на виши ниво. Извјештаји ревизије учинка су и у функцији промовисања доброг управљања и јавности рада институција јавног сектора.

Управљање јавним сектором подразумијева и унапрјеђење ефикасности и ефективности рада јавних институција. Ревизију учинка треба посматрати као институционални инструмент управљања јавним сектором. У условима када располажемо оскудним ресурсима и када је евидентан јаз између расположивих ресурса и потреба, а посебно у условима реформи у многим сегментима и структурама јавног сектора, ревизија учинка посебно добија на значају.

РЕЗИМЕ

Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске је, на основу Закона о ревизији јавног сектора Републике Српске, а у складу са ISSAI стандардима ревизије, провела ревизију учинка "Функционисање бесплатне правне помоћи".

Циљ ове ревизије учинка је да се испита ефикасност функционисања бесплатне правне помоћи, и да се на основу проведених испитивања надлежним институцијама понуде препоруке чијим провођењем је могуће унаприједити функционисање бесплатне правне помоћи.

Резиме налаза, закључака и препорука ове ревизије учинка дати су у наставку.

Налази, засновани на релевантним, поузданим и довољним ревизијским доказима, показују да:

- ✓ Доношењем новог Закона о остваривању права на бесплатну правну помоћ у Републици Српској 2020. године, унапријеђен је правни оквир у овој области, али нису донесени сви подзаконски акти који су прописани законом;
- ✓ Одређени недостаци и недоречености у Закону о остваривању права на бесплатну правну помоћ у Републици Српској и пратећим прописима и даље се одражавају на ефикасност функционисања бесплатне правне помоћи;
- ✓ Министарство правде континуирано планира мјере и активности за унапређење бесплатне правне помоћи, али њихова реализација изостаје или је дјелимична. Мјере и активности се углавном односе на унапређење правног оквира;
- ✓ У посматраном периоду на годишњем нивоу из Буџета Републике Српске за бесплатну правну помоћ просјечно се издвајало око 1,3 милиона КМ, од чега се око 85% средстава односило на лична примања запослених;
- ✓ У посматраном периоду, медијско информисање грађана о бесплатној правној помоћи од стране Центра за пружање бесплатне правне помоћи било је ограниченог обима;
- ✓ У посматраном периоду у укупној структури бесплатне правне помоћи, правни савјети имају учешће око 90%, док се на доношење рјешења о заступању на суду односи око 10% предмета;
- ✓ У структури правних савјета као и у укупној структури пружене бесплатне правне помоћи, најзначајније учешће има опште обавјештење о правима и обавезама, које се углавном односи на усмено информисање;
- ✓ У структури донесених рјешења за заступање на суду од стране Центра за пружање бесплатне правне помоћи, највише предмета односило се на заступање у парничном поступку, што је у просјеку износило око 70%;
- ✓ У укупној структури корисника бесплатне правне помоћи најзначајније је учешће пензионера, запослених и незапослених лица лошег имовинског стања;
- ✓ У посматраном периоду око 2/3 рјешења о одобравању бесплатне правне помоћи донесено је на основу финансијског критеријума;
- ✓ Релативно је мали број лица којима се у посматраном периоду бесплатна правна помоћ пружила у складу са Одлуком о начину остваривања права на бесплатну правну помоћ у јединицама локалне самоуправе. Учешће бесплатне правне помоћи која је пружена на уредовним данима је око 10% у укупној структури пружене бесплатне правне помоћи;
- ✓ У 2023. и 2024. години број лица присутних на једном одржаном уредовном дану кретао се до 13, при чему је повећан број уредовних дана без странака;

- ✓ Центар за пружање бесплатне правне помоћи не располаже обједињеним, потпуним, поузданим и ажурним подацима о досуђеним и уплаћеним трошковима поступка у корист Буџета Републике Српске;
- ✓ У планским документима Центра за пружање бесплатне правне помоћи присутна је неусклађеност података и информација, а посебно индикатора успјешности у средњорочним и годишњим плановима уз промјене у броју и врсти индикатора током посматраног периода;
- ✓ Центар за пружање бесплатне правне помоћи нема успостављену јединствену и потпуну евиденцију и/или базу података о пруженим услугама бесплатне правне помоћи;
- ✓ Извјештаји о раду Центра за пружање бесплатне правне помоћи не садрже тачне, потпуне и свеобухватне податке и информације који се достављају Влади Републике Српске на усвајање;
- ✓ У посматраном периоду није вршен екстерни као ни интерни надзор и контрола функционисања бесплатне правне помоћи.

На основу налаза ревизије учинка утврђени су закључци.

Основни закључак ове ревизије је да функционисање бесплатне правне помоћи није у потпуности ефикасно, те да постоји потреба за њено унапређење у погледу ефикасности.

У складу са основним закључком утврђени су и појединачни закључци:

- ✓ Основне претпоставке за ефикасно функционисање бесплатне правне помоћи нису у потпуности испуњене;
- ✓ Бесплатна правна помоћ проводи се у континуитету уз исти ниво ефикасности у погледу ангажованих ресурса и постигнутих резултата;
- ✓ Бесплатна правна помоћ проводи се по дјелимично децентрализованом моделу уз одређена ограничења у погледу доступности, економичности и ефикасности;
- ✓ Постојећа пракса праћења, наплате и евидентирања досуђених трошкова судског поступка не омогућава потпун и поуздан увид у приходе остварене пружањем бесплатне правне помоћи;
- ✓ Планирање, надзор и извјештавање се не проводи у потпуности на начин који је у функцији предузимања мјера и активности ефикаснијег функционисања бесплатне правне помоћи.

На основу налаза и закључака заснованих на релевантним, поузданим и довољним ревизијским доказима, креиране су препоруке ревизије. Препоруке се упућују институцијама које имају улоге, надлежности и одговорности у погледу бесплатне правне помоћи: Влади Републике Српске, односно Министарству правде и Центру за пружање бесплатне правне помоћи.

Влада Републике Српске, односно Министарство правде треба да:

- ✓ Обезбиједи правне и материјално - финансијске претпоставке за ефикасно функционисање бесплатне правне помоћи.

Центар за пружање бесплатне правне помоћи треба да:

- ✓ Интерним актима регулише питања интерног надзора, евидентирања и извјештавања;
- ✓ Осигура провођење бесплатне правне помоћи у складу са принципима доступности, економичности и ефикасности;

- ✓ Потребно је осигурати праћење и контролу наплате и евидентирања досуђених трошкова судских поступака, како би се омогућио потпун и поуздан увид у приходе остварене пружањем бесплатне правне помоћи;
- ✓ Потребно је да Центар за пружање бесплатне правне помоћи предузме активности на планирању, извјештавању и оспособљавању запослених у функцији ефикаснијег провођења бесплатне правне помоћи.

1. УВОД

1.1. Позадина и мотиви ревизије

Принципи једнакости и недискриминације, који подразумевају једнакост свих лица пред законом, представљају основна начела међународних стандарда заштите људских права. Како би осигурале поштовање ових принципа, земље широм свијета су обавезне осигурати ефикасну правну заштиту најрањивијим, социјално угроженим категоријама становништва у случајевима када то захтијевају интереси правде. Грађани слабог имовинског стања, који немају средстава да плате услуге правног пуномоћника, представљају угрожену категорију која није у могућности адекватно заштитити своја права и интересе пред надлежним органима. Њихово право на приступ суду и другим органима значајно је ограничено њиховим материјалним могућностима.³

Извор међународног права на бесплатну правну помоћ је Европска конвенција за заштиту људских права и основних слобода из 1950. године с пратећим протоколима, а права из ове конвенције загарантована су Уставом Републике Српске.

Услуге бесплатне правне помоћи (у даљем тексту: БПП) у Републици Српској (у даљем тексту: РС) пружа Центар за пружање бесплатне правне помоћи (у даљем тексту: Центар). Центар је основан Законом о бесплатној правној помоћи⁴ и званично је почео са радом 01.07.2009. године.

Центар је републичка управна организација у саставу Министарства правде (у даљем тексту: МП), који је основала Влада Републике Српске (у даљем тексту: Влада РС), са намјером да се правна помоћ пружи физичким лицима, грађанима РС и другим лицима која се налазе на територији РС, идентификованим као социјално угрожене категорије, а који нису у ситуацији да измирују трошкове заступања у поступцима остваривања својих права и на закону заснованих интереса пред надлежним органима у РС⁵.

Законом о остваривању права на бесплатну правну помоћ у Републици Српској⁶ (у даљем тексту: Закон о БПП) је уређена област БПП: корисници, облици и субјекти надлежни за пружање БПП, поступак пружања БПП, услови и начин остваривања права, промијењене околности које наступе у поступку остваривања права на БПП и с тим у вези неоправдано одобрена БПП, трошкови заступања, као и надзор над примјеном Закона о БПП и контрола у остваривању права на БПП.

Доношењем Закона о БПП испуњене су обавезе РС, не само према грађанима РС, него и обавезе и дужности које РС има у примјени Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода, а која је уграђена у правни систем РС.

³ Развојни програм Уједињених нација у БиХ (УНДП БиХ), Бесплатне правне помоћи у Босни и Херцеговини, Брошура за кориснике

⁴ "Службени гласник Републике Српске", број 120/08, 89/13 и 63/14

⁵ Право на БПП има свако физичко лице без обзира на његово национално, односно етничко поријекло, расу, боју коже, вјерско или политичко увјерење, пол, сексуално опредељење, држављанство, пребивалиште или друго лично својство и доступно је свим грађанима РС и другим физичким лицима која се налазе на територији РС, физичким лицима која се налазе под међународном заштитом, у складу са међународним стандардима, избјеглице, лица под привременим прихватом, жртве трговином људима, лица која су претрпјела материјалну штету изазвану ванредном ситуацијом, без обзира на пол, националну и етничку припадност као и лица без држављанства и лица са азилом.

⁶ "Службени гласник Републике Српске", број 67/20

Ова ревизија може се довести у везу са провођењем Агенде 2030 – Циљеви одрживог развоја, циља 16 - Мир, правда и снажне институције, односно подциљева 16.3 – Осигурати владавину права на националном и међународном нивоу и осигурати једнак приступ правди и циља 16.6 - Развити ефективне, одговорне и транспарентне институције на свим нивоима.

“Од оснивања Центар је пружио бесплатну правну помоћ за више од 100.000 грађана и територијално покрива све основне судове у Републици Српској, а да им је успјех у спору преко 60 одсто”.⁷ Годишње се Центру обрати од пет до шест хиљада странака, а у посљедњих пет година било их је близу 30.000. Годишње се донесе у просјеку око 500 рјешења којима се одобрава БПП ради заступања у поступцима пред надлежним судовима.

У годишњим плановима рада Центра за 2021, 2022, 2023. и 2024. годину значајан број индикација указује на постојање ризика у раду:

- ✓ Повећање активности Центра посматрано кроз број предмета - услуга, врсту услуга и број корисника не прати одговарајуће повећање кадровских, финансијских и материјалних ресурса;
- ✓ Евиденције које води Центар нису информатички подржане, није успостављена јединствена база података као основа за размјену података и информација између надлежних јавних институција и извјештавање;
- ✓ Недовољан број и неодговарајуће едукације које се односе на БПП у функцији развоја компетентности лица ангажованих на пружању БПП;
- ✓ Знатан број услуга БПП односи се на давање општих обавјештења о правима и обавезама које имају карактер усмених информација, на које право имају сва заинтересована лица без обзира на критеријуме прописане Законом о БПП. Ово се одражава на посвећеност и ефикасност у раду приликом пружања других облика БПП;
- ✓ Правни оквир (примјена правног оквира) не омогућава да се прате и контролишу уплате трошкова судског поступка од стране корисника БПП у Буџет РС;
- ✓ Координација активности између Центра и јединица локалне самоуправе (у даљем тексту: ЈЛС) није на потребном нивоу, посебно са ЈЛС у којима Центар не проводи уредовне дане (у даљем тексту: УД) у складу са Одлуком о начину остваривања права на бесплатну правну помоћ у јединицама локалне самоуправе (у даљем тексту: Одлука Владе РС);

У оквиру Развојног програма Уједињених нација у Босни и Херцеговини (у даљем тексту: БиХ), Систем бесплатне правне помоћи у Босни и Херцеговини⁸ наведени су индикатори који указују на ризике у овој области:

- ✓ Недовољно развијена свијест јавности о правима грађана у области БПП, као и недовољна сарадња са организацијама цивилног друштва, адвокатским коморама, центрима за едукацију судија и тужилаца и другим организацијама у овој области;

⁷ <https://mojahercegovina.com/besplatna-pravna-pomoc-spas-za-hiljade-gradjana/>

⁸ Развојни програм Уједињених нација у БиХ (УНДП БиХ), Систем бесплатне правне помоћи у Босни и Херцеговини

- ✓ Непостојање база података неопходних за успостављање континуираног система анализе потреба, стања и трендова у области БПП у циљу стварања услова за ефикасније креирање политика дјеловања у овој области;
- ✓ Недовољно развијена сарадња органа који пружају БПП са центрима за социјални рад, надлежним министарствима, ЈЛС и другим органима у циљу праћења праксе примјене законских одредаба у одређеним областима и анализе потребе грађана да своја права и обавезе дефинисане тим законима рјешавају уз пружање БПП.

1.2. Предмет ревизије и ревизијска питања

Предмет ревизије којим се бавила ова ревизија учинка је ефикасност функционисања БПП.

Приступ ревизији представља комбинацију системског приступа као примарног и приступа оријентисаног на резултате. Системски приступ усмјерен је на испитивање како је организовано и како функционише пружања услуга БПП док је приступ оријентисан на резултате усмјерен на испитивање индикатора успјешности функционисања БПП. Фокус ове ревизије учинка био је на примјени принципа ефикасности.

Основни циљ ове ревизије је да се испита ефикасност функционисања БПП и да се на основуведеног испитивања надлежним институцијама понуде препоруке чијим провођењем је могуће унаприједити функционисање БПП.

Основно ревизијско питање на које се тражи одговор у овој ревизији учинка је:

Да ли БПП функционише на ефикасан начин?

Да би се добио одговор на основно ревизијско питање, питања на која се тражи одговор у овој ревизији учинка су:

1. Да ли испуњеност свих претпоставки и организација рада обезбјеђује ефикасност функционисања БПП?
2. Да ли су активности Центра и МП у функцији ефикасне и доступне БПП?

1.3. Дизајн и методолошки оквир ревизије

1.3.1. Обим и ограничења ревизије

Ревизија учинка испитивала је функционисање БПП у погледу остваривања улога МП и Центра. Остваривање улоге Центра ревизија учинка испитивала је кроз активности које се проводе у сједишту Центра за пружање БПП и у три сектора Центра: Бања Лука, Бијељина и Требиње. Ревизија је у оквиру провођења ревизијских активности у наведеним секторима Центра посјетила и пет ЈЛС (Мркоњић Град, Приједор, Градишку, Фочу и Зворник) у којима сектори проводе пружање БПП у УД, ради потпунијег увида у функционисање БПП.

Одређене податке и документацију за два сектора која нису обухваћена узорком (Добој и Источно Сарајево) ревизија је обезбиједила у координацији са сједиштем Центра. Избор сектора извршен је на основу релевантних критеријума:

- ✓ Број лица који се обратио за пружање БПП;
- ✓ Број предмета и број рјешења о одобравању БПП;

- ✓ Број ЈЛС у којима се одржавају УД;
- ✓ Број становника, потенцијалних корисника БПП, на подручју у надлежности сектора Центра;
- ✓ Административно-територијални распоред ЈЛС, односно сектора Центра.

Временски обухват ревизије је четири године и то од 2021. до 2024. године, посматрајући генералне показатеље о функционисању БПП. Одржавање УД у ЈЛС ревизија је детаљније испитивала у 2023. и 2024. години.

Ревизија се није бавила питањем правилности пружене БПП као ни питањем исхода и успјешности судских поступака. Такође, ревизија се није бавила пружањем правне помоћи од стране ЈЛС и организација цивилног друштва.

Овако утврђен обим ревизије са организационог, временског и просторног аспекта омогућава објективно разумијевање и испитивање предмета ревизије, формирање налаза, закључака и креирање препорука ревизије.

1.3.2. Извори ревизијских доказа

Да би се добили одговори на постављена ревизијска питања, потребни подаци, информације и документи су прибављени од Центра и сектора као основних организационих јединица које обављају послове пружања БПП, као и од МП.

Потребни подаци и информације прибављени су у МП и Центру из следећих извора:

- ✓ Законских и подзаконских прописа који су релевантни за остваривање права на БПП;
- ✓ Интерних аката Центра;
- ✓ Средњорочних и годишњих планова рада МП;
- ✓ Средњорочних и годишњих планова рада Центра;
- ✓ Буџета, ребаланса буџета и извјештаја о извршењу буџета Центра;
- ✓ Годишњих извјештаја о раду МП;
- ✓ Годишњих извјештаја о раду Центра;
- ✓ Евиденција о реализацији права на БПП;
- ✓ Евиденција о ангажованим ресурсима Центра у контексту реализације права на БПП;
- ✓ Појединачних предмета пружања БПП за које се доноси рјешење о одобравању БПП;
- ✓ Иницијатива Центра према другим институцијама.

Током провођења ревизије кориштени су доступни приручници, извјештаји, анализе и информације међународних и домаћих организација и институција из области БПП као и регулатива држава из региона која се односи на БПП.

1.3.3. Методе прикупљања и анализе ревизијских доказа

Потребни подаци и информације из наведених извора прибављени су на следеће начине:

- ✓ Инспекцијом – прегледом документације;

- ✓ Идентификацијом и анализом планских докумената, те извјештаја о њиховој реализацији;
- ✓ Анализом законских и подзаконских прописа, укључујући и интерне акте институција;
- ✓ Упитницима;
- ✓ Интервјуима и разговорима са представницима институција обухваћених ревизијом;
- ✓ Радно-консултативним састанцима са представницима ЈЛС у којима се одржавају уредовни дани/УД;
- ✓ Интервјуима и разговорима са корисницима БПП;
- ✓ Прегледом евиденција којима Центар располаже;
- ✓ Аналитичким поступцима;
- ✓ Непосредним посматрањем одржавања УД;
- ✓ Студијом случаја;
- ✓ Прегледом извјештаја и анализа међународних и домаћих организација и институција из области БПП као и регулативе држава из региона која се односи на БПП.

Анализа и вредновање прибављених ревизијских доказа извршено је примјеном општеприхваћених метода у ревизији учинка, а примјерено врсти и карактеру предмета ревизије и расположивим подацима и информацијама:

- ✓ Анализа законских и подзаконских прописа;
- ✓ Квалитативна и квантитативна анализа документације;
- ✓ Анализа средњорочних и годишњих планова МП и Центра, те извјештаја о њиховој реализацији;
- ✓ Методе компаративне анализе;
- ✓ Аналитички поступци;
- ✓ Бенчмаркинг метода;
- ✓ Методе статистичке анализе;
- ✓ Анализа садржаја интервјуа/разговора;
- ✓ Анализа студије случаја;
- ✓ Друге методе примјерене врсти прибављених података и информација.

1.3.4. Критеријуми ревизије

Критеријуми ревизије су различити и формирани су у складу са врстом, природом и карактером ревизијског проблема који се испитује и питања на која треба одговорити.

За оцјену и извођење закључака из налаза, проистеклих након испитивања у овој ревизији учинка коришћени су сљедећи критеријуми:

- ✓ Правни оквир и његова примјена обезбјеђује ефикасно функционисање БПП;
- ✓ Постојање и примјена општих/интерних аката Центра који омогућавају ефикасност у раду Центра;

- ✓ Људски, финансијски и материјални ресурси за обављање БПП су довољни и одговарајући и користе се на ефикасан начин;
- ✓ Успостављена је ефективна координација и комуникација између Центра, ЈЛС и других јавних институција ради промовисања, доступности и ефикаснијег пружања БПП;
- ✓ БПП доступна је већем броју грађана на територији РС;
- ✓ УД проводе се у складу са Одлуком Владе РС, а активности БПП су документоване и имају карактер економичних и ефикасних;
- ✓ Евиденције о пруженој БПП су јединствене, потпуне и поуздане и омогућавају анализу података и информација, праћење и сагледавање стварног стања у области БПП;
- ✓ Прикупљени подаци и информације се прате, обједињавају, анализирају и користе за планирање мјера и активности, а све у циљу унапређења функционисања БПП;
- ✓ Извјештавање о БПП је благовремено, континуирано, засновано на поузданим и потпуним подацима и информацијама и оријентисано на резултате и учинак;
- ✓ Успостављен је континуиран систем надзора и контроле пружања БПП.

Утврђивањем и примјеном наведеног обима ревизије, извора и начина прикупљања потребних података и информација и њиховом анализом обезбијеђени су довољни, релевантни и поуздани ревизијски докази, те кориштењем дефинисаних критеријума формиран налази и закључци ревизије.

1.4. Садржај и структура извјештаја

Овај извјештај ревизије учинка садржи сљедећа поглавља, у којима су представљени:

- 1 Увод** – основни мотиви због којих се ГСРЈС РС определијелила да проведе ревизију учинка која се односи на функционисање БПП. У овом поглављу представљен је дизајн ревизије кроз ревизијска питања, критеријуме ревизије, обим и ограничења ревизије, изворе и методе прибављања и анализе ревизијских доказа.
- 2 Опис предмета ревизије** – карактеристике предмета ревизије, институционалне улоге, надлежности и одговорности и регулатива карактеристична за уређење БПП у РС.
- 3 Налази** – налази који дају одговоре на постављено основно и остала ревизијска питања. Налази ревизије подијељени су у неколико поглавља, у складу са ревизијским питањима.
- 4 Закључци** – закључци на основу налаза који су подржани ревизијским доказима.
- 5 Препоруке** – дате су препоруке чијим провођењем би се омогућило ефикасније функционисање БПП.

На крају овог извјештаја ревизије учинка дати су прилози који детаљније приказују и објашњавају поједине налазе у извјештају.

2. ОПИС ПРЕДМЕТА РЕВИЗИЈЕ

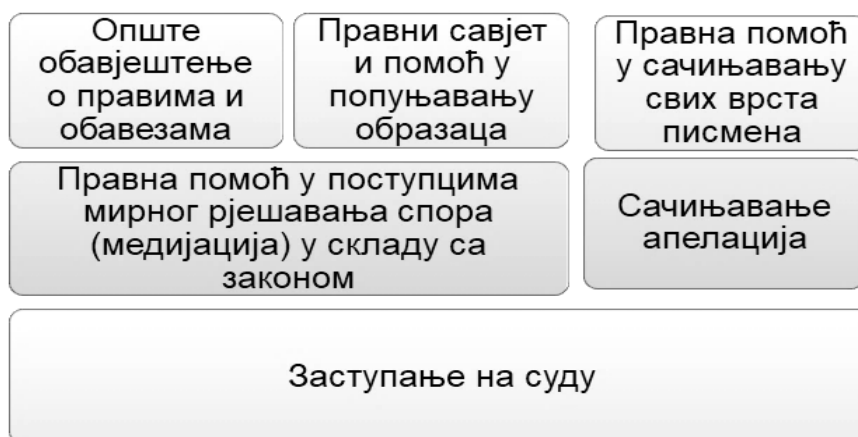
2.1. Карактеристике предмета ревизије

БПП је правни институт који има за циљ да омогући приступ правди и остварење права свим грађанима, без обзира на њихово материјално стање, социјални статус или личне околности. Ова област се налази између правосуђа, људских права и социјалне заштите, јер повезује право на правично суђење с принципом социјалне једнакости.

У РС, право на БПП као и право корисника на ослобађање од плаћања трошкова судских и административних такси на поднеске и одлуке за које се те таксе плаћају регулисано је Законом о БПП. Средства за БПП обезбјеђују се у Буџету РС.

БПП остварује се као:

Дијаграм број 1 – Облици остваривања БПП

Извор података: Закон о БПП; Илустрација: ГСРЈС РС

Поступци у којима се у складу са Законом о БПП остварује БПП су: управни поступак (у дијелу који се односи на сачињавање жалби и ванредних правних лијекова); управни спор; парнични поступак; ванпарнични поступак и извршни поступак.⁹ Право на пружање БПП у кривичном и прекршајном поступку остварује се у складу са одредбама закона којим се уређује кривични поступак и закона којим се уређују прекршаји.¹⁰

Остваривање права на БПП не може се одобрити у поступцима: уписа у судски регистар пословних субјеката, као и у другим поступцима код привредних судова; регистрације предузетничке дјелатности; регистрације удружења грађана или фондација; прибављања локацијских услова и грађевинске дозволе, као и у другим правним радњама у вези са грађењем; сачињавања приватних исправа и уговора (уговори, тестаменти, молбе, захтјеви, пуномоћи, друге приватне исправе и слично) осим ако је корисник права на БПП жртва насиља у породици.¹¹

⁹ Закон о остваривању права на бесплатну правну помоћ у Републици Српској, "Службени гласник Републике Српске", број 67/20, члан 18.

¹⁰ Закон о остваривању права на бесплатну правну помоћ у Републици Српској, "Службени гласник Републике Српске", број 67/20, члан 20. став (2)

¹¹ Закон о остваривању права на бесплатну правну помоћ у Републици Српској, "Службени гласник Републике Српске", број 67/20, члан 19.

Остваривање права на БПП у поступку заступања врши се на основу захтјева за остваривање права на БПП на прописаном обрасцу уз доказе о испуњености услова за пружање БПП.

О праву на БПП одлучује директор органа надлежног за пружање БПП, рјешењем без одгађања, а најкасније у року од 15 дана од дана подношења захтјева. Рјешење о одобреној БПП важи до доношења правоснажне одлуке надлежног органа.¹²

Физичко лице стиче статус корисника БПП под условом да испуњава Законом о БПП прописане критеријуме.

Дијаграм број 2 – Критеријуми за остваривање права на БПП

Извор података: Закон о БПП; Илустрација: ГСРЈС РС

Право на БПП по финансијском критеријуму имају лица лошег имовинског стања.¹³ То су лица која заједно са члановима породице, немају довољно прихода да плате трошкове поступка без угрожавања основних животних потреба. Услов је да укупан приход породице не прелази просјечну нето плату у РС, односно двије просјечне плате ако породица има пет или више чланова. Одређене врсте примања, као што су: помоћ за његу и подршку; дјечија и породична давања; инвалиднине и борачка примања; трошкови повезани са образовањем и радом; остала примања (доходак од рада лица са посебним потребама која примају институционалну његу који се добијају мимо критеријума који важе за редовно запослење, те средства за санирање посљедица природних и других непогода), не урачунавају се у приход. Право се не може остварити ако лице има пословни простор, више од једне стамбене јединице или регистровану дјелатност.¹⁴

¹² Закон о остваривању права на бесплатну правну помоћ у Републици Српској, "Службени гласник Републике Српске", број 67/20, члан 28. став (1) и (2)

¹³ Закон о остваривању права на бесплатну правну помоћ у Републици Српској, "Службени гласник Републике Српске", број 67/20, члан 32. став (1)

¹⁴ Закон о остваривању права на бесплатну правну помоћ у Републици Српској, "Службени гласник Републике Српске", број 67/20, члан 34.

Право на БПП по критеријуму личног својства или статуса имају посебно осјетљиве и социјално угрожене категорије.

Критеријум очигледне основаности је критеријум према којем се утврђује да ли постоји основаност за заступање.

БПП пружа се и лицима која на ту помоћ имају право по посебним законима или по међународним конвенцијама које обавезују БиХ.¹⁵

За кориснике БПП који не показују заинтересованост за наставак сарадње са органом надлежним за пружање БПП или услјед престанка испуњености услова за кориштење права на БПП, орган надлежан за пружање БПП може укинути право на БПП.

Ако корисник БПП изгуби спор за чије вођење му је одобрено право на БПП, није дужан да надокнади трошкове пружања БПП. Међутим, уколико кориснику БПП буду досуђени трошкови поступка, обавезан је да наплаћени износ уплати у корист Буџета РС.¹⁶

2.2. Институционалне улоге, надлежности и одговорности

Улоге, надлежности и одговорности у области БПП подијељене су између различитих институција и више нивоа власти, укључујући Владу РС, надлежно министарство, републичку управну организацију и ЈЛС.

У Уставу Републике Српске утврђено је да Република уређује и обезбјеђује остваривање и заштиту људских права и слобода, а такође обезбјеђује организацију, надлежности и рад државних органа.

Народна скупштина Републике Српске доноси законе, друге прописе и опште акте, а Влада Републике Српске предлаже законе, друге прописе и опште акте, доноси уредбе, одлуке и друга акта за извршавање закона, усклађује и усмјерава рад министарстава, и других републичких органа и управних организација и врши надзор над њиховим радом. Послове државне управе обављају министарства и други републички органи управе, који проводе законе и друге прописе и опште акте Народне скупштине Републике Српске и Владе Републике Српске. Министарства и други републички органи управе самостални су у вршењу Уставом и законом одређених надлежности.¹⁷

МП на основу Закона о републичкој управи обавља управне и друге стручне послове који се између осталог, односе и на БПП. МП предлаже правилнике, уредбе, одлуке и друге акте у складу са Законом о БПП, врши надзор над примјеном закона и контролу остваривања права на БПП.

Центар за пружање БПП на основу Закона о републичкој управи обавља стручне и друге послове, који се односе на: пружање БПП физичким лицима која стичу статус корисника БПП у поступцима који се воде пред судовима и другим органима; успостављање стандарда за квалитетно пружање правне помоћи; верификацију листа субјеката за пружање правне помоћи; одлучивање о додјели БПП; планирање

¹⁵ Закон о остваривању права на бесплатну правну помоћ у Републици Српској, "Службени гласник Републике Српске", број 67/20, члан 31. став (1), тачка 4)

¹⁶ Закон о остваривању права на бесплатну правну помоћ у Републици Српској, "Службени гласник Републике Српске", број 67/20, члан 42. став (2),

¹⁷ Устав Републике Српске, "Службени гласник Републике Српске", број, 21/92 –пречишћени текст, 28/94, 8/96, 13/96, 15/96, 16/96, 21/96, 21/02, 26/02, 30/02, 31/02, 69/02, 31/03, 98/03, 115/05, 117/05 и 48/11

и предлагање буџета за остваривање БПП; пружање правних савјета и помоћ при попуњавању формулара; вођење евиденције о пружању БПП; давање информација, објављивање публикација уређивање веб-странице; прикупљање свих података потребних за одлучивање о праву на БПП кориснику; едукација субјеката овлашћених за пружање БПП.¹⁸

Центар за пружање БПП је орган надлежан за пружање БПП чија се организација и дјелокруг рада прописује Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста¹⁹ коју доноси директор Центра. У ЈЛС у којима није основан сектор Центра, начин остваривања права на БПП уређује Влада РС на приједлог МП.

Право заступања у поступцима који су прописани Законом о БПП имају запослени у Центру који су дипломирани правници са положеним правосудним испитом и имају најмање двије године радног искуства на правним пословима након положеног правосудног испита, док право заступања у управном спору у дијелу који се односи на сачињавање жалби и ванредних правних лијекова имају и запослени у Центру који су дипломирани правници са положеним стручним испитом за рад у републичким органима управе.

ЈЛС остварују индиректну улогу у пружању БПП, према Одлуци Владе РС која прописује остваривања права на БПП у ЈЛС.

2.3. Правна регулатива карактеристична за подручје и предмет ревизије

БПП примарно је уређена Законом о БПП и подзаконским актима донесеним на основу овог закона.

У контексту предмета ревизије значајни су прописи којима се уређује републичка управа, парнични поступак, ванпарнични поступак, извршни поступак, општи управни поступак, управни спорови, буџетски систем, стратешко планирање и управљање развојем у РС.

Преглед најважнијих законских, подзаконских и других аката који су релевантни за функционисање БПП приказан је у листи референци.²⁰

¹⁸ Закон о републичкој управи "Службени гласник Републике Српске", број 115/18, 111/21, 15/22, 56/22, 132/22 и 90/23

¹⁹ "Службени гласник Републике Српске", број 70/22

²⁰ Прилог број 1. Листа референци – попис аката

3. НАЛАЗИ

3.1. Претпоставке и организација рада за ефикасно функционисање бесплатне правне помоћи

За успјешно функционисање сваког система неопходно је да буду испуњене одређене претпоставке, односно предуслови. За ефикасно функционисање БПП кључно је обезбиједити одговарајућа стратешка одређења, правни оквир, податке и информације, планске документе, институционални оквир, материјалне, људске и финансијске ресурсе.

Дијаграм број 3 - Кључне претпоставке за ефикасно функционисање БПП

Илустрација: ГСРЈС РС

3.1.1. Успостављеност основних претпоставки за ефикасно функционисање бесплатне правне помоћи

Право на правично суђење једно је од људских права гарантованих међународним документима о људским правима и Уставом Републике Српске. Један од интегралних и најважнијих аспеката приступа правди је приступ стручној правној помоћи за све категорије становништва, укључујући и економски најугроженије које не могу приуштити плаћање правних услуга.

Законска регулатива којом се уређује остваривање права на БПП у РС донесена је 2008. године, а у примјени је била од 01. јула 2009. године. Имајући у виду да су вршене измјене и допуне закона два пута, као и да се у пракси указала потреба за унапређењем постојећег правног оквира, 2020. године донесен је нови Закон о БПП²¹.

РС је прва у БиХ, а међу првим у региону, успоставила систем пружања БПП са јединственим моделом организовања.

²¹ "Службени гласник Републике Српске", број 67/20

Унапређења прописана новим Законом о БПП, у односу на претходно важећи, обухватају, између осталог, сљедеће аспекте: ослобађање плаћања административних такси; проширене категорије лица по критеријуму личног својства или статуса; проширен дио права шта се неће сматрати приходима по финансијском критеријуму; прописан начин остваривања права на БПП у ЈЛС у којима није основан сектор; поступак накнаде штете за лица која су приликом подношења захтјева дала нетачне или неистините податке.

Са циљем ближег одређивања појединих законских одредаба и обезбјеђивања њихове ефикасније примјене у пракси, из Закона о БПП је проистекла обавеза доношења одређених подзаконских прописа.

Правилник о изгледу и садржају обрасца за пружање БПП²² и Одлука о начину остваривања права на БПП у ЈЛС²³, донесени су уз одређена кашњења у односу на Законом о БПП утврђене рокове. Уредба о висини и накнади трошкова неоправдано одобрене БПП није донесена.

Одређени недостаци и недоречености у Закону о БПП одражавају се на пружање БПП. На одређене облике БПП право имају сва лица без обзира на критеријуме прописане Законом о БПП. Правну помоћ у сачињавању свих врста писмена, а која представља сачињавање писмена којима се покреће поступак пред судом, другим органима или у поступку вансудског рјешавања спора, а које се односи на право, обавезу или интерес корисника БПП заснован на Закону о БПП, право имају сва лица без обзира на критеријуме прописане Законом о БПП. С друге стране, уколико се ради о сачињавању писмена којим се покреће поступак пред судом или другим надлежним органом Центар доноси рјешење о одобравању БПП (рјешење за сачињавање писмена) без обзира што су Законом о БПП регулисани предуслови који претходе одобравању БПП. Другим ријечима, за

ЗАКОН О БПП

Члан 21. (дио)

(2) У ЈЛС, за које није основана канцеларија Центра, начин остваривања права на БПП прописује се Одлуком о начину остваривања права на БПП у ЈЛС, коју доноси Влада РС, на приједлог МП.

Члан 24. (дио)

(5) Правилник о изгледу и садржају обрасца за пружање БПП доноси министар правде.

Члан 41. (дио)

(5) Уредбу о висини и накнади трошкова неоправдано одобрене БПП доноси Влада РС.

ЗАКОН О БПП

Члан 15. (дио)

(3) Право на правну помоћ у сачињавању свих врста писмена имају сва лица без обзира на критеријуме прописане Законом.

Члан 35. (дио)

(1) Право на БПП по критеријуму личног својства или статуса пред надлежним органом, без обзира на утврђене финансијске критеријуме из члана 32. овог Закона имају:

Наредних 12 тачака став (1) односи се на категорије које могу остварити право на БПП по овом критеријуму.

Члан 42. (дио)

(2) Ако су кориснику БПП досуђени трошкови поступка, корисник је дужан да износ наплаћених трошкова уплати у корист Буџета РС.

²² "Службени гласник Републике Српске", број 39/21

²³ "Службени гласник Републике Српске", број 33/22

наведени облик БПП Центар доноси рјешење о одобравању БПП без преиспитивања испуњености услова за одобравање БПП.

Критеријум личног својства или статуса постављен је широко и обухвата 12 различитих категорија лица, али Закон о БПП не прецизира у којим конкретним поступцима већина ових категорија могу остварити право на БПП.

Полазећи од потребе за унапређењем законског оквира у циљу заштите буџетских средстава, Центар је у априлу 2024. године упутио МП Иницијативу за измјену Закона о парничном поступку. У оквиру наведене иницијативе, Центар је указао на потребу измјене одредаба које се односе на трошкове поступка у судским споровима у којима Центар заступа једну од странака. Као рјешење за превазилажење проблема наплате трошкова поступка, Центар је предложио допуну или измјену члана Закона о парничном поступку који регулише ову материју. Предложено је да се законом пропише да се, “у случају успјеха у спору странке коју заступа Центар, трошкови поступка досуђују директно Центру, а не странци коју Центар заступа”.

Мјере и активности МП које се односе на БПП

МП обавља послове републичке управе који се односе на БПП, и активностима из своје надлежности утиче на унапређење функционисања БПП.

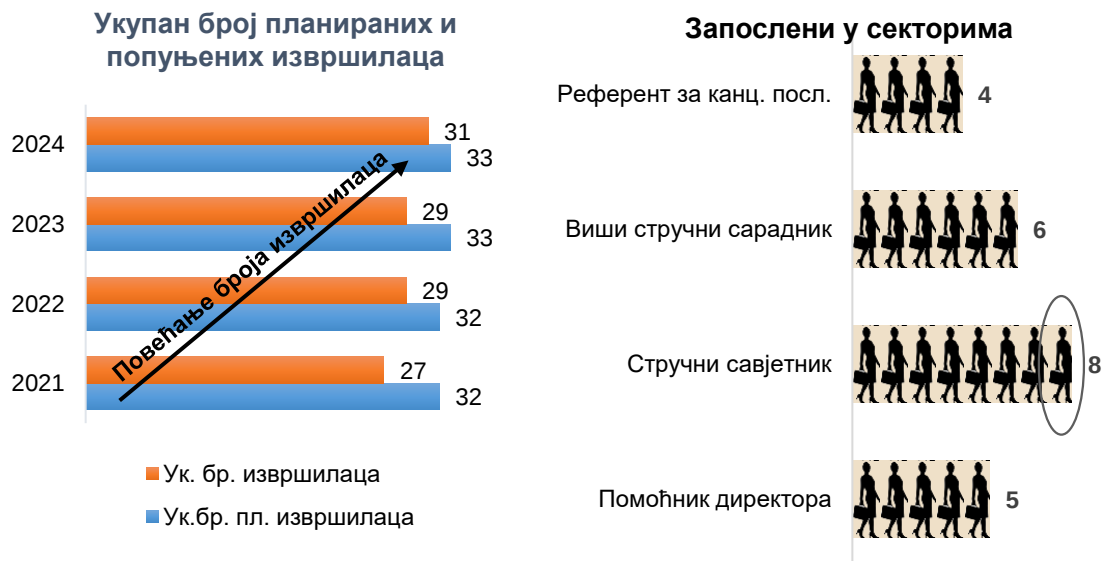
Плановима рада МП у погледу унапређења БПП континуирано се планира мјера Унапређење правног оквира који се односи на БПП, са конкретним активностима, чија реализација изостаје или се дјелимично проводи. МП је у средњорочним и годишњим плановима рада одређено за унапређење БПП. У средњорочним плановима рада у континуитету је планирана мјера општег карактера: “Унапређење нормативног оквира у области нотаријата, адвокатуре, бесплатне правне помоћи, правобранилаштва и унапређење рада нотара”. У оквиру наведене мјере активности везане за БПП углавном се односе на нормативни оквир: “Унапређење и побољшање Закона о бесплатној правној помоћи”. У годишњим плановима планирана је активност на изради и доношењу Уредбе о висини и накнади трошкова неоправдано одобрене БПП. У плановима МП се понављају мјере и активности које се односе на нормативни оквир, са индикаторима општег карактера као што је “Унапређено законодавство” чија примјена не омогућава мјерење успјешности извршавања планова МП. Када је ријеч о финансијским ресурсима, средства планирана за провођење мјера и активности у области БПП нису усклађена са врстом, карактером и обимом планираних активности.

Ресурси Центра

Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста у Центру²⁴ систематизовано је 13 радних мјеста са 33 извршиоца. У посматраном периоду попуњеност радних мјеста у Центру има тренд раста, односно број попуњених систематизованих радних мјеста повећао се за четири извршиоца. На графикону је приказан број планираних и попуњених извршилаца у Центру у периоду 2021-2024. година и број извршилаца у пет основних организационих јединица, односно сектора.

²⁴ “Службени гласник Републике Српске”, број 70/22

Графикон 1. Укупан број планираних и попуњених извршилаца

Извор података: Документација Центра; Илустрација ГСРЈС РС

У секторима, као основним организационим јединицама које обављају послове пружања БПП попуњена су сва радна мјеста предвиђена систематизацијом. На тим пословима непосредно су ангажована 22 извршиоца. Послове Центра утврђене Законом о БПП поред помоћника директора обављају и стручни савјетници, који заступају кориснике БПП на суду, док право заступања у управном спору, у дијелу који се односи на сачињавање жалби и ванредних правних лијекова, обављају и виши стручни сарадници који обављају и друге послове дефинисане актом о организацији и систематизацији радних мјеста.

Послови из дјелокруга Центра утврђени Законом о републичкој управи и другим релевантним законима обављају се у Одјељењу за правне, опште и финансијске послове у оквиру кога су два одсјека, Одсјек за правне и опште послове и Одсјек за финансије и рачуноводство. Средства за БПП обезбјеђују се у Буџету РС. У наредној табели приказани су ресурси Центра за период 2021-2024. година.

Табела 1. Ресурси Центра у периоду 2021-2024. година

РЕСУРСИ	2021	2022	2023	2024
Буџет	1.226.500	1.256.100	1.446.300	1.407.100
Расходи за лична примања запослених	1.043.000	1.076.800	1.219.000	1.179.000
Број запослених	27	29	29	31

Извор података: Документација Центра; Илустрација: ГСРЈС РС

На годишњем нивоу из Буџета РС за БПП у посматраном периоду просјечно се издвајало око 1,3 милиона КМ. Буџет Центра за 2024. годину виши је за око 15% у односу на 2021. годину. У посматраном периоду око 85% Буџета Центра односи се на лична примања запослених. Посматрано кроз године постоји усклађеност благор

тренда пораста буџета, средстава за плате и броја запослених у Центру. У Буџету Центра нису планирана финансијска средства за опремање Центра и професионално оспособљавање запослених, као битне претпоставке ефикаснијег функционисања и квалитетније услуге БПП.

Информисаност јавности и потенцијалних корисника о БПП

Иако је Центар препознао значај медијске промоције као најбољег начина за промовисање и приближавање БПП јавности, у посматраном периоду медијско информисање грађана о БПП било је ограниченог обима и са недовољно заступљеношћу у средствима јавног информисања.

Крајем 2021. године Центар је започео сарадњу са једном радио станицом у оквиру које су током 2022. године емитовани радио цинглови у циљу промоције БПП. Од 2022. године Центар није проводио медијско промовисање својих активности иако је препозната потреба за наставком комуникације с јавношћу, те успостављању и унапређењу медијске видљивости, како би се обезбиједила већа информисаност грађана о активностима које проводи Центар.

Званична веб страница Центра не садржи довољно релевантних информација за кориснике у погледу доступности података о условима, услугама и начину остваривања права на БПП и оствареним резултатима Центра. У посматраном периоду израђен је један промотивни летак са основним информацијама о БПП.

У посматраном периоду присутна је различита пракса промовисања БПП од стране сектора. Посебно се издваја пракса Сектора Требиње који активно користи локалне радио станице за информисање грађана о својим активностима и услугама. Поред тога, Сектор Требиње у циљу доступности информација грађанима, шаље дописе општинама у којима реализује активности одржавања УД који се постављају на огласне табле општина.

Такође, присутна је и различита пракса промовисања БПП од стране ЈЛС у којима се према Одлуци Владе РС организује пружање БПП од стране Центра. Поједине ЈЛС промовишу БПП путем својих канала информисања у циљу боље доступности БПП за грађане и информисања потенцијалних корисника.

3.1.2. Организовање и провођење поступка за остваривање бесплатне правне помоћи

Центар свим грађанима који се обрате за помоћ пружа један од облика²⁵ БПП, а заступање пред судовима врши се на основу рјешења о одобравању БПП за кориснике који испуњавају услове за одобравање БПП према критеријумима који су прописани Законом о БПП.

Центар је облике БПП груписао на правне савјете и доношење рјешења о заступању подносиоца захтјева. Центар под правним савјетима подразумијева и евидентира оне облике правне помоћи за које се не доносе рјешења о одобреној БПП, а то су: опште обавјештење о правима и обавезама, правни савјети и помоћи у попуњавању образаца те правна помоћ у сачињавању свих врста писмена²⁶. Наведена три облика

²⁵ Прилог 2. Облици остваривања БПП у складу са Законом о БПП

²⁶ Правна помоћ у сачињавању свих врста писмена странкама је омогућена на два начина: 1. Сачињавање писмена на „лични захтјев и лични потпис странке, без меморандума Центра“, односно писмена које потписује странка. 2. Сачињавање поднесака којима се покрене поступак пред судом или другим органима без заступања. У поднесцима се наводи да је одређена странка заступана по Центру али то је управни спор који се завршава само са

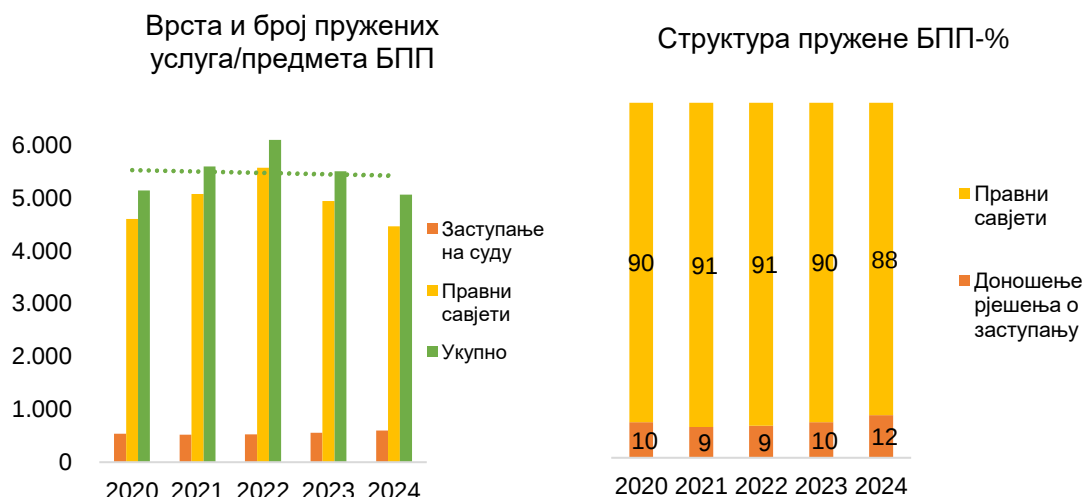
БПП означавају се обједињено због евиденционих потреба и потреба извјештавања Центра при чему се задржава њихова функционална разлика у оквиру Законом о БПП прописаних облика правне помоћи. За остале облике БПП доноси се рјешење о заступању (рјешење за заступање на суду, рјешење о сачињавању апелације и рјешење у поступцима мирног рјешавања спора - медијација).

Поступак за остваривање права на БПП покреће се подношењем захтјева за остваривање права на БПП по основу финансијског критеријума и/или личног својства или статуса. У суштини, захтјев за остваривање права на БПП по основу финансијског критеријума и/или личног својства или статуса, служи да се утврди по ком критеријуму ће се одобрити БПП. У складу са Законом о БПП изглед и садржај обрасца захтјева за остваривање права на БПП по основу финансијског критеријума и/или личног својства или статуса прописан је Правилником о изгледу и садржају обрасца захтјева за пружање бесплатне правне помоћи²⁷.

За остале облике правне помоћи за које се не доноси рјешење (опште обавјештење о правима и обавезама, правни савјети и помоћи у попуњавању образаца те правна помоћ у сачињавању свих врста писмена) образац захтјева није прописан, иако је Законом о БПП прописана обавеза да се правни савјети и помоћи у попуњавању образаца као и правна помоћ у сачињавању свих врста писмена евидентирају. За наведене облике БПП подноси се захтјев за остваривање права на БПП који могу поднијети сви грађани, без обзира на Законом о БПП утврђене критеријуме којим физичко лице стиче статус корисника БПП и представља основ за евидентирање пружене БПП.

Центар је у периоду 2021-2024. година имао нешто више од 22 хиљаде предмета, што у просјеку износи око 5.600 предмета на годишњем нивоу. Посматрани период карактерише раст броја предмета до 2023. године, а потом пад броја предмета. На графикону је приказана структура предмета БПП у периоду 2020-2024. година.

Графикон 2. Структура БПП у периоду 2020-2024. година

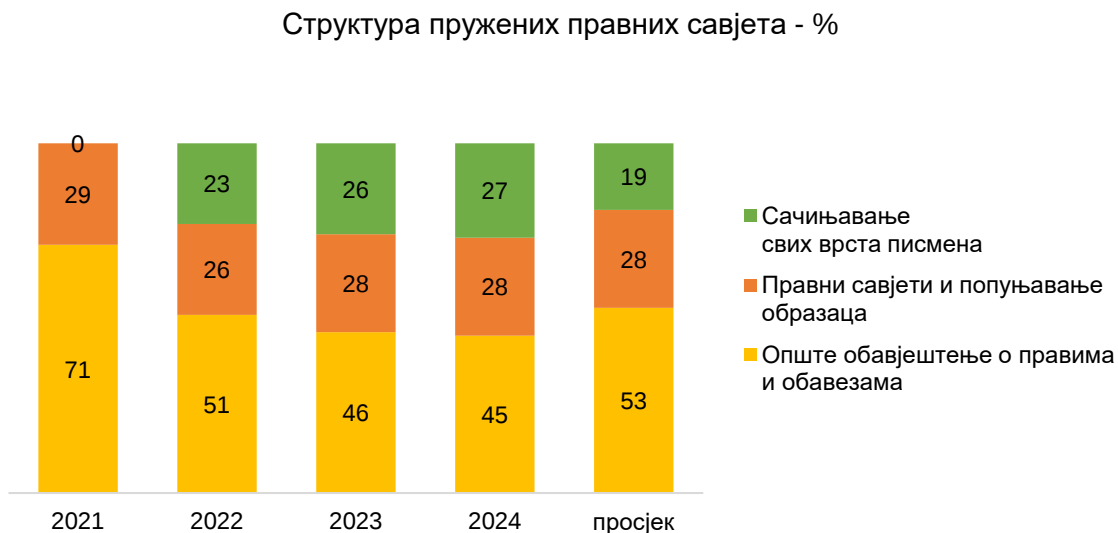

Извор података: Документација Центра; Илустрација: ГСРЈС РС

сачињавањем писмена и нема даљег поступка пред судом. За ове случајеве се доноси Рјешење за одобравање БПП (рјешење за сачињавање писмена – тужбе, управни спор и др).
²⁷ "Службени гласник Републике Српске", број 39/21

У посматраном периоду у укупној структури пружене БПП од стране Центра, правни савјети (опште обавјештење о правима и обавезама, правни савјети и помоћи у попуњавању образаца те правна помоћ у сачињавању свих врста писмена) имају учешће око 90% , док се на доношење рјешења о заступању на суду односи око 10% предмета. На графикону је приказана структура правних савјета у периоду 2021-2024. година.

Графикон 3. Структура пружених правних савјета у периоду 2021-2024. година

Извор података: Документација Центра; Илустрација: ГСРЈС РС

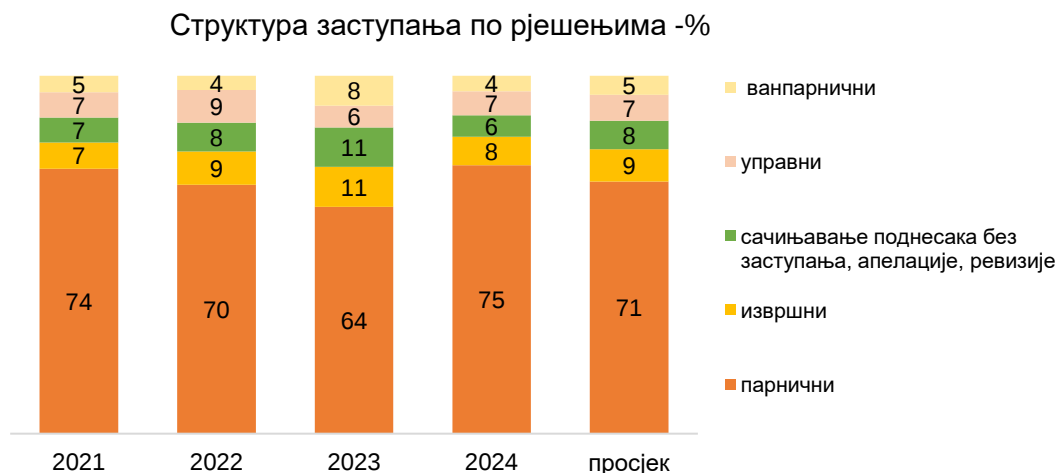
Правни савјети обухватају три облика БПП на које право имају сва лица без обзира на критеријуме прописане Законом о БПП.²⁸ Опште обавјештење о правима и обавезама које се углавном односи на усмено информисање, у посматраном периоду заузима најзначајније мјесто у структури правних савјета са око 50%. Пружање правних савјета и помоћи у попуњавању образаца као облик БПП у структури правних савјета има учешће око 30% док правна помоћ у сачињавању свих врста писмена има учешће око 20%. Од 2022. године у структури правних савјета смањено је учешће општег обавјештења о правима и обавезама док је повећано учешће сачињавања свих врста писмена као сложеније и активности која захтијева више ресурса и времена. Присутна је различита пракса између сектора приликом евидентирања: општег обавјештења о правима и обавезама и пружања правних савјета и помоћи у попуњавању образаца. Другим ријечима, за исту пружену правну помоћ евидентирају се различити облици БПП прописани Законом о БПП. Поређења ради, сектори Требиње (у свим посматраним годинама) и Бијељина (од 2022. године) за свако лице које се обрати за помоћ у захтјеву за остваривање права на БПП евидентирају други облик БПП, односно пружање правних савјета и помоћи у попуњавању образаца. Остала три сектора (Бања Лука, Добој и Источно Сарајево) у највећем броју случајева за свако лице евидентирају први облик БПП, односно опште обавјештење о правима и обавезама.

Заступање пред судом подразумијева остваривање БПП у: управном поступку у дијелу који се односи на сачињавање жалби и ванредних правних лијекова; управном спору; парничном поступку; ванпарничном поступку и извршном поступку.

²⁸ "Службени гласник Републике Српске", број 67/20, члан 12. став 1,2 и 3

Центар не заступа странке у кривичним и прекршајним поступцима будући да се право на пружање БПП, у кривичном и прекршајном поступку остварује у складу са одредбама закона којим се уређује кривични поступак и закона којим се уређују прекршаји гдје се за браниоца може поставити само адвокат. На графикону приказана је структура заступања по рјешењима на суду у периоду 2021-2024. година.

Графикон 4. Структура заступања по рјешењима на суду у периоду 2021-2024. година

Извор података: Документација Центра; Илустрација: ГСРЈС РС

У структури донесених рјешања за заступање на суду у периоду 2021-2024. година највише предмета односило се на заступање у парничном поступку, што је у просјеку за четири године износило око 70%. У посматраном периоду највећи број парничних поступака односио се на породичне и радне односе. Учешће осталих поступака у структури заступања на суду у посматраним годинама кретало се од 4% до 11%.

Структура корисника БПП

Физичко лице стиче статус корисника БПП под условом да испуњава критеријуме прописане Законом о БПП: финансијски критеријум, критеријум личног својства или статуса пред надлежним органом; критеријум очигледне основаности и критеријум обавезности по другим законима и међународним конвенцијама. Право на БПП по критеријуму личног својства или статуса пред надлежним органом, без обзира на утврђене финансијске критеријуме, имају одређене рањиве категорије становништва²⁹. На графикону приказани су корисници БПП у 2024. години.

²⁹ Дјеца у поступку остваривања права на законско издржавање и дјеца о чијим се правима, обавезама или интересима заснованим на закону одлучује у поступку пред судом, другим државним органом, односно јавном установом; дјеца без родитељског старања; чланови породица погинулих и несталих бораца одбрамбено-отаџбинског рата РС и добитници одликовања Војске РС; жртве ратне тортуре; незапослени демобилисани борци Војске РС; корисници новчане помоћи, у складу са прописима којима се уређује област социјалне заштите; жртве насиља у породици којима се даје приоритет при одобравању БПП у односу на другог подносиоца захтјева у брачним и породичним поступцима; лица са инвалидитетом, без обзира на узрок и вријеме настанка инвалидности; лица са одузетом пословном способношћу и душевно обољела лица смјештена у здравствене установе; лица са четворо или више дјеце, све док су дјеца на редовном школовању; лица која пријављују корупцију у поступцима заштите пријавиоца корупције; лица којима је то право утврђено другим законима РС.

Графикон 5. Структура корисника БПП у 2024. години

Извор података: Документација Центра; Илустрација: ГСРЈС РС

У 2024. години Центру се за пружање БПП обратило укупно 5.025 лица. У укупној структури корисника БПП око 90% чине три категорије корисника а то су пензионери, запослена и незапослена лица лошег имовинског стања. Остали корисници БПП у структури корисника БПП имају учешће између 1% и 5%. У посматраним годинама структура корисника БПП није се битно мијењала.

Примјена критеријума у остваривању права на БПП

Статус корисника БПП физичко лице стиче под условом да испуњава Законом о БПП прописане критеријуме.

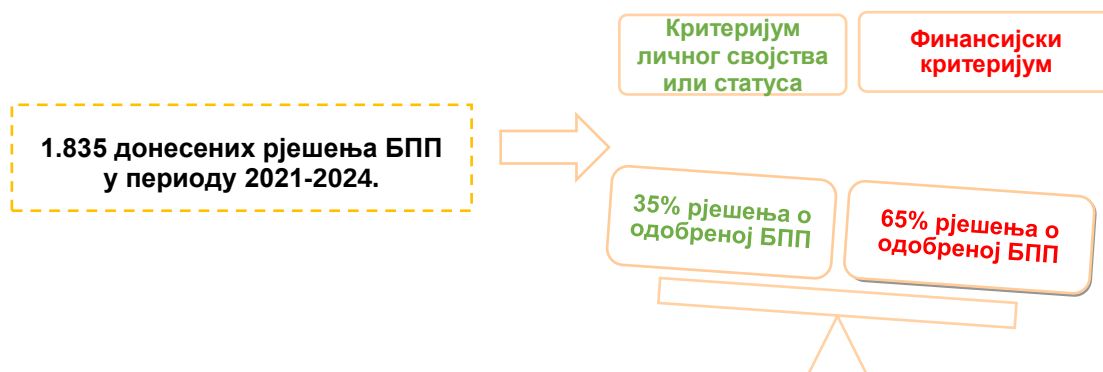
Критеријум очигледне основаности је у суштини први критеријум према којем се утврђује да ли постоје елементи, односно основаност за заступање и да ли је ријеч о не/оправданом вођењу поступка. Према Закону о БПП сматра се да је у питању неоправдано вођење поступка када је подносилац захтјева у очигледном несразмјеру са стварним изгледима на успјех, као и када жели да води поступак ради постизања сврхе која је супротна начелима поштења и морала. У складу са наведеним критеријумом у периоду 2021-2024. година Центар је донио укупно пет рјешења којим се одбија захтјев о одобравању БПП.

Право на БПП по финансијском критеријуму остварују лица лошег имовинског стања. Право на БПП по критеријуму личног својства или статуса остварује се без обзира на утврђене финансијске критеријуме. У зависности од критеријума на основу којег се одобрава БПП зависи и број докумената којима се доказује испуњеност услова. Законом о БПП је дефинисано 12 конкретних докумената којима се доказује испуњеност услова док тринаеста ставка, дефинисана као "и друге исправе издате од надлежних органа" оставља простор за тумачење и укључивање додатних докумената који могу бити релевантни у зависности од природе захтјева и надлежних органа који их издају. Број докумената за доказивање испуњености услова у посматраном периоду за финансијски критеријум кретао се између четири и седам докумената, док је за критеријум личног својства или статуса у највећем броју случајева то био један документ којим се доказује лично својство или статус.

Документацију неопходну за доказивање испуњености услова за одобравање БПП прибавља странка. Међутим, у случајевима када је БПП одобрена, документацију која служи као доказ/доказна средства у току судског поступка и која се прибавља од јавних институција углавном прибавља Центар по службеној дужности. На графикону

је приказан број донесених рјешења по финансијском критеријуму и критеријуму личног својства или статуса за период 2021-2024. година.

Графикон 6. Донесена рјешења о одобреној БПП у периоду 2021-2024. година

Извор података: Документација Центра; Илустрација: ГСРЈС РС

У посматраном периоду Центар је донио укупно 1.835 рјешења о одобравању БПП од чега је у просјеку за четири године 65% рјешења донесено на основу финансијског критеријума док је 35% рјешења донесено на основу критеријума личног својства или статуса.

У посматраном периоду донесено је 99 рјешења о укидању рјешења о одобреној БПП. Број рјешења кретао се у зависности од сектора од нула до 21 рјешења на годишњем нивоу. Најчешћи разлози доношења рјешења о укидању рјешења о одобравању БПП били су на лични захтјев странке (мирење странака, ангажовање адвоката, здравствени разлози и друго), док је мањи број рјешења донесен у складу са чланом 30, 39. и 40. Закона о БПП (несарадња странке са Центром, промијењене околности, престанак испуњености услова за БПП). Центар не располаже адекватним механизмима помоћу којих би могао поуздано утврдити или сазнати да је код корисника БПП дошло до промјене чињеница и околности које утичу на право на БПП. Будући да Уредба о висини и накнади трошкова неоправдано одобрене БПП, која је предвиђена чланом 41. став 5. Закона о БПП још увијек није донесена, поступање у случајевима злоупотребе права је додатно отежано.

Критеријум обавезности по посебним законима и међународним конвенцијама које обавезују БиХ као четврти критеријум, у посматраном периоду, није био афирмисан у пракси.

3.2. Доступност, планирање, извјештавање и надзор бесплатне правне помоћи

У овом дијелу налаза описана је доступност БПП корисницима, начин обрачуна трошкова пружених услуга БПП, као и планирање и извјештавање о пруженим услугама Центра. Такође, представљени су поступци евидентирања података, механизми надзора и контроле функционисања БПП.

3.2.1. Доступност бесплатне правне помоћи

Провођење УД

У циљу приближавања корисницима БПП Центар на територији РС има пет сектора у сједиштима окружних судова РС и то у: Бањој Луци, Добоју, Источном Сарајеву, Бијељини и Требињу.

Слика 1 – Графички приказ сектора и ЈЛС у којима се одржавају УД

Извор података: Одлука Владе РС; Илустрација: ГСРЈС РС

Начин остваривања права на БПП у ЈЛС за које није основан сектор за пружање БПП правно је уређен 2022. године на основу Одлуке Владе РС³⁰. Одлуком Владе РС је прописано да сектори Центра организују УД једном мјесечно у 16 ЈЛС³¹. УД одржавају се у градовима/општинама у којима постоје основни судови у РС. ЈЛС у којима нису организовани УД имају обавезу да у складу са Одлуком Владе РС путем својих служби правне помоћи заступају захтјеве грађана за пружање БПП и са пратећом документацијом достављају најближем сектору Центра на поступање. Прије ступања на снагу Одлуке Владе РС, УД организовали су се на начин да је директор Центра доносио План уредовних дана за једну календарску годину. ЈЛС у којима су се организовали УД биле су оне ЈЛС у којима су сједишта основних судова или у којима постоји повећана потреба за пружањем БПП. Планом је било дефинисано да се УД одржавају по правилу једном мјесечно, а по потреби и чешће. Увидом у План уредовних дана за 2021. и 2022. годину градови/општине у којима су се организовали УД у највећем броју су остали исти и након ступања на снагу Одлуке Владе РС.

Поред БПП која је грађанима обезбијеђена путем Центра, ЈЛС имају законску обавезу пружања правне помоћи која је прописана чланом 31. Закона о локалној самоуправи³². Овим чланом прописано је да ЈЛС организују службу за пружање правне помоћи грађанима на свом подручју. Организација службе правне помоћи ближе се уређује статутом ЈЛС и другим актима органа ЈЛС. Суштинска разлика између правне помоћи коју пружа Центар и правне помоћи коју пружају ЈЛС, јесте да ЈЛС не могу кориснике правне помоћи заступати пред судовима и да ЈЛС за одређене услуге као и категорије становништва наплаћују пружање правне помоћи.

³⁰ "Службени гласник Републике Српске", број 33/22

³¹ Прилог 3. ЈЛС у којима се одржавају уредовни дани у складу са Одлуком Владе РС

³² "Службени гласник Републике Српске", број 97/16, 36/19 и 61/21

Графикон 7. Учешће пружене БПП на УД у укупној структури пружене БПП у 2024. години

Табела 2. УД у 2023. и 2024. години

Уредовни дани/број	2023.	2024.
Планирани према Одлуци Владе РС	192	192
Одржани	160	174
Неодржани	32	18
Лица на УД	496	507
Одржани УД без странака	25	30

Извор података: Документација Центра; Илустрација: ГСРЈС РС

У 2024. години за БПП Центру се обратило укупно 5.025 лица. Током 174 одржана УД у 16 ЈЛС дефинисаних Одлуком Владе РС, БПП добило је 507 лица што представља око 10% од укупног броја лица која су добила БПП. Сектор Требиње, задржао је праксу одржавања УД у општинама Билећа и Невесиње које су претходно биле дио Плана уредовних дана. У наведеним општинама у 2024. години Сектор Требиње одржао је укупно 10 УД. Учешће лица која су добила БПП на УД у укупној структури пружене БПП била је слична и у 2023. години.

Број лица који се на годишњем нивоу обратио Центру за БПП током УД био је различит између ЈЛС, и у 2024. години кретао се од 9 лица у Теслићу или 13 лица у Градишци до 71 лица у Власеници. У периоду 2023-2024. година број лица присутних на једном одржаном УД кретао се од нула до 13.³³ У 2024. години повећан је број УД без странака при чему је око 20% УД одржано без присуства странака.

Пракса пружања БПП указује на изражене разлике између сектора у погледу организовања УД, информисања потенцијалних корисника, комуникације и координације са локалним управама, броја лица која користе услуге БПП, врста услуга БПП, класификације, евидентирања и документовања пружених услуга БПП.

У записницима Стручног колегијума Центра констатовано је да сарадња Центра са ЈЛС није на задовољавајућем нивоу. Током посматраног периода ЈЛС у којима су се одржавали УД нису предузимале активности у циљу промовисања рада Центра у локалној заједници, што је у одређеним случајевима доводило до одржавања УД без одзива странака. Службе правне помоћи ЈЛС ријетко су се обраћале Центру у циљу остваривања БПП за своје грађане, осим током одржавања УД. Када је ријеч о ЈЛС у којима нису организовани УД, током 2023. и 2024. године ни једна ЈЛС није Центру упутила захтјев за пружање БПП са пратећом документацијом, а што су обавезне у складу са Одлуком Владе РС.

У посматраном периоду Центар није водио обједињене евиденције о одржаним УД, броју лица којима је пружена БПП на УД, као ни одржаним УД на којима није пружена БПП услед непојављивања странака. Подаци о УД као и броју лица на УД, врстама

³³ Прилог 4. Матрица података – Број УД и лица на УД у 2024. години

услуга БПП, доступни су једино кроз интерне извјештаје сектора који се Центру достављају на обједињавање.

Вредновање и трошкови БПП

Остваривање права на БПП подразумијева и право корисника на ослобађање од плаћања судских или административних такси на поднеске и одлуке за које се те таксе плаћају.

Центар сваки облик пружене правне помоћи евидентира у интерним евиденцијама као трошкове правних радњи. За обрачун трошкова пружене БПП до краја 2013. године у примјени је била Уредба о јединственој тарифи за пружање бесплатне правне помоћи у Републици Српској³⁴ која је измјенама и допунама тада важећег Закона стављена ван снаге. У посматраном периоду Центар је трошкове правних радњи обрачунавао на основу Тарифе о наградама и накнади трошкова за рад адвоката.³⁵ Укупна вриједност за пружену БПП од стране Центра у посматраном периоду износила је око 2 милиона КМ од чега се око 1,2 милиона КМ (или 60%) односи на обрачунату вриједност за поступке заступања пред судовима и сачињавање поднесака без заступања. У табели је приказан износ досуђених и уплаћених трошкова у корист Буџета РС у периоду 2021-2024. година.

Табела 3. Досуђени и уплаћени трошкови поступка у корист Буџета РС у периоду 2021-2024. година

Досуђени и уплаћени трошкови поступка у корист Буџета РС		
Година	Досуђено	Уплаћено
2021	48.415	49.953
2022	58.152	40.942
2023	19.030	31.718
2024	18.940	35.955
Укупно:	144.537	158.568

Извор података: Документација Центра; Илустрација: ГСРЈС РС

Досуђени и уплаћени трошкови у наведеним годинама односе се и на предмете из ранијих година за које су у наведеним годинама досуђени или уплаћени трошкови поступка.

У посматраном периоду Центар није водио евиденције које би осигурале систематизоване и поуздане податке о правоснажно окончаним поступцима, исходима судских поступака, досуђеним и наплаћеним трошковима судских поступака и уплаћеним средствима у корист Буџета РС, из разлога немогућности контроле над наплаћеним трошковима судског поступка и уплаћених у Буџет РС. Центар је у погледу располагања подацима о уплаћеним трошковима судског поступка мјесечно прибављао податке од Министарства финансија и исте прослијеђивао у секторе ради повезивања окончаних судских поступака, досуђених трошкова и уплаћених у корист

³⁴ "Службени гласник Републике Српске", број 79/10

³⁵ "Службени гласник Републике Српске", број 68/05

Буџета РС. Сектори су у складу са могућностима и расположивим подацима повезивали податке о окончаним судским поступцима, досуђеним трошковима и уплатама у корист Буџета РС.

Центар је креирао одређену табеларну евиденцију коју су сектори требали да попуњавају као основу за праћење досуђених и уплаћених трошкова, међутим овај поступак није у потпуности примијењен у пракси сектора, изузев Сектора Бања Лука. У прилог чињеници да Центар нема систематизоване и поуздане податке, указује и чињеница да приликом годишњег извјештавања Центар користи податке о уплаћеним трошковима од Министарства финансија без повезивања са окончаним судским поступцима, досуђеним и наплаћеним трошковима.

Начини и процедуре праћења наплате досуђених трошкова показују како се на ефикасност пружања БПП рефлектују неиспуњене правне претпоставке, непоуздане и непотпуне евиденције и размјена података и информација, као и непостојање ефективних контролних механизма.

Корисник БПП коме су досуђени трошкови поступка дужан је према Закону о БПП да износ наплаћених трошкова уплати у корист Буџета РС. Ова средства представљају приходе који се остваре активностима Центра, али Центар не располаже са истим, јер нису властити приходи и припадају групи конта – Приходи од пружања јавних услуга. Центар нема механизме како би у потпуности осигурао да се ова средства уплате у корист Буџета РС јер нема увид да ли је странка наплатила досуђене трошкове.

У циљу обезбјеђења наплате досуђених трошкова, након правоснажности пресуде и истека добровољног рока од 30 дана за поступање по пресуди, пресуду сектори достављају Правобранилаштву РС на поступање. И у овим случајевима постоји различита пракса између сектора. Посебно се издваја пракса Сектора Требиње који се обраћа Правобранилаштву РС само у појединачним случајевима, док се у већини случајева за потраживања у корист Буџета РС директно обраћа супротној страни. Када страна која није успјела у спору изврши уплату досуђених трошкова, Сектору Требиње доставља доказ о уплати и исти се прати кроз извјештаје Министарства финансија о уплатама на рачуне јавних прихода РС.

Приликом извјештавања сектори немају обавезу, за окончане предмете у којима су заступали странке, да наводе износе уплаћених трошкова досуђених у корист Буџета РС. За потребе израде систематизованих извјештаја, Центар податке о уплаћеним трошковима досуђених у корист Буџета РС на јединствени рачун трезора користи од Одсјека за финансије и рачуноводство који се приказују као укупни мјесечни приходи Центра.

3.2.2. Планирање, надзор и извјештавање о функционисању бесплатне правне помоћи

Планирање БПП

У посматраном периоду Центар је у прописаним роковима припремао средњорочне и годишње планове рада, а од 2023. године средњорочно и годишње планирање проводи се на основу Закона о стратешком планирању и управљању развојем и уредбама донесеним на основу поменутог закона. Влада РС је закључком усвајала годишње планове рада Центра а до 2023. и средњорочне планове, а након тога прибављана су мишљења Генералног секретаријата Владе РС.

С обзиром да не постоје стратешка опредјељења која се односе на БПП, Центар је средњорочно и годишње планирање проводио позивајући се на Устав Републике Српске, Закон о БПП, друге релевантне законе и подзаконске акте. У процесу

планирања кориштени су и програмско-плански документи Владе РС, као што су: Програм економских реформи Републике Српске, Програм развоја управе у Републици Српској, Документ оквирног буџета и планови рада МП. Наведени планско-програмски документи кориштени су као извор информација о правцима и приоритетима развоја и информација о ресурсима потребним за провођење мјера и активности у надлежности Центра.

У годишњим плановима рада Центра планиране су мјере и активности које су у основи редовне активности Центра, као и ресурси потребни за њихово провођење и временска динамика провођења. У годишњим плановима садржани су и индикатори успјешности, углавном квантитативног карактера као што су: број предмета у раду, број правних савјета, број заступања на суду, број одржаних рочишта на суду, број реализованих УД, број проведених обука и других облика стручног усавршавања. Планирани индикатори успјешности постављени су на нижем нивоу у односу на вриједности реализованих индикатора из претходног периода. Исти индикатори користе се у годишњем извјештавању приликом оцјене успјешности проведених планираних активности, што има утицај на објективност извјештавања о успјешности. У плановима су присутне промјене у броју и врсти индикатора током посматраног периода. Постоји и уочена неусклађеност података и информација, посебно у дијелу индикатора успјешности који су различито представљени у средњорочним и годишњим плановима.

Друга планска документа у посматраном периоду Центар није израђивао, иако је Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста дефинисано, да ће се у складу са годишњим планом и програмом рада доносити тромјесечни и оперативни мјесечни планови рада.

Евиденције података о БПП

Центар нема јединствену базу података или евиденцију о пруженим услугама БПП (број услуга - предмета, врста услуга, корисници услуга, ресурси ангажовани на пружању услуга, вријеме трајања услуге, број поднесених и прихваћених захтјева, број рјешења о обустављању БПП, трошкови пружених услуга, резултати и исходи поступака, уплаћена средства као трошкови поступка и друге битне податке) која би представљала јединствену и поуздану информациону основу за управљање БПП и извјештавање о успјешности функционисања БПП.

Законом о БПП је прописана обавеза вођења евиденција за два облика БПП и то за правне савјете и помоћ у попуњавању образаца и правну помоћ у сачињавању свих врста писмена, док евидентирање других облика БПП није нормативно прописано.

Сектори као самосталне организационе јединице воде одређене евиденције о поднесеним захтјевима за остваривање права на БПП и донесеним рјешењима о одобреној БПП. Садржај и структура евиденција одређена је поднесеним захтјевима и донесеним рјешењима. Остваривање права на БПП почиње подношењем захтјева за остваривање БПП које се у евиденцијама, евидентира као остваривање услуге правних савјета. Захтјев се подноси сваки пут када се лице/странка појави у сектору и сваки пут се евидентира као услуга пружања правних савјета. Постојећи начин евидентирања не прави разлику између броја предмета, броја странака и броја пружених услуга. Уколико лице испуњава услове за одобравање БПП доноси се рјешење о одобравању БПП (рјешење о заступању). Донесена рјешења евидентирају се такође, у интерним евиденцијама Центра.

Сектори воде интерне евиденције на начин да, сваки захтјев евидентирају у судски уписник или дјеловодник у зависности од облика БПП за коју је захтјев поднесен. Такође, сектори воде и електронске евиденције на унифицираним обрасцима који

представљају основ за израду мјесечних, полугодишњих и годишњих извјештаја сектора који се достављају Центру.

У зависности од облика пружене БПП, воде се двије одвојене евиденције. Једна од евиденција односи се на захтјеве за остваривање права на БПП, односно правне савјете који обухватају: опште обавјештење о правима и обавезама; правни савјети и помоћи у попуњавању образаца и правна помоћ у сачињавању свих врста писмена. Друга евиденција односи се на захтјеве о остваривању права на БПП по основу финансијског критеријума и/или личног својства или статуса, односно донесена рјешења о заступању на суду. Ове евиденције садрже појединачне податке о поднесеним захтјевима о остваривању права на БПП, односно предузетим радњама по одобреним рјешењима. На основу евиденција сектора, припремају се и достављају Центру мјесечни, полугодишњи и годишњи извјештаји. Центар обзиром на различит формат извјештаја сектора не може исте обједињавати у јединствену евиденцију.

Осим наведених Центар не води друге врсте евиденција. Центар нема обједињене податке о броју рјешења о укидању рјешења о одобреној БПП и рјешења којима се одбија захтјев за одобравање БПП. Ови подаци доступни су једино кроз наративне извјештаје сектора из којих се врши систематизовање података који се преносе у збирне извјештаје Центра.

Извјештавање о БПП

У посматраном периоду Центар је израђивао годишње извјештаје о раду и достављао их Влади РС. Извјештаји су Закључком Владе РС усвојени. Основ за израду годишњих извјештаја Центра представљају једним дијелом интерне евиденције сектора, пружалаца услуга БПП, као и подаци унутрашњих организационих јединица Центра. Успјешност функционисања БПП приказана је кроз поређење планираних и остварених резултата, уз примјену индикатора успјешности. Међутим, извјештаји не пружају увијек стварну слику о успјешности функционисања БПП, с обзиром на то да се оцјена базира на упитним полазним индикаторима – наиме, планирани индикатори успјешности често су постављени испод вриједности које су остварене у претходном периоду.

Поред годишњих извјештаја о раду који се достављају Влади РС на усвајање, Центар израђује и интерне годишње извјештаје чији облик није прописан. Годишњи извјештај, израђује се на начин да сваки сектор израђује свој годишњи извјештај који потписује помоћник директора и исти се достављају Одјељењу за опште, правне и финансијске послове, након чега се извјештаји сектора систематизују и израђује се збирни извјештај Центра. Сектори извјештаје достављају у штампаном облику чиме није омогућена електронска обрада података. Систематизовани извјештаји Центра израђују се и на мјесечном и полугодишњем нивоу а на основу мјесечних и полугодишњих извјештаја сектора. Центар не располаже механизмима за провјеру тачности, поузданости и свеобухватности података унесених у појединачне извјештаје које сачињавају сектори, а исти се користе приликом израде годишњих извјештаја о раду Центра који се достављају Влади РС на усвајање.

У посматраном периоду изостало је извјештавање унутар сектора, иако је Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста у Центру за БПП³⁶ прописано да су стручни савјетници и виши стручни сарадници за пружање БПП обавезни подносити мјесечне извјештаје о свом раду помоћнику директора.

³⁶ "Службени гласник Републике Српске", број 70/22

Надзор и контроле функционисања БПП

МП обавља послове из оквира републичке управе који се између осталог, односе на БПП. У складу са Законом о БПП, МП треба да врши надзор над примјеном Закона о БПП.

У посматраном периоду МП није планирало и проводило надзор над примјеном Закона о БПП, а тиме и надзор над функционисањем пружања БПП. Надзор над примјеном Закона о БПП и пружања БПП од стране МП нису регулисани подзаконским актом којим се прописује садржај, обим и начин вршења надзора и контроле. Присутне су нејасноће у погледу надлежности и механизма надзора, изузев поступања по жалбама корисника када МП поступа као другостепени орган или у случајевима како је прописано чланом 45. Закона о БПП, када орган пред којим се води поступак и пред којим корисник БПП остварује право на БПП утврди да је правна помоћ пружена несавјесно или нестручно, о томе одмах обавјештава МП.

Центар у посматраном периоду није планирао ни проводио контролу рада сектора. Центар је информације о раду сектора добијао путем мјесечних, полугодишњих и годишњих извјештаја сектора при чему, Центар не располаже контролним механизмима за провјеру и контролу података, информација и показатеља о БПП приказаних у наведеним извјештајима. Путем годишњих стручних колегијума, путем формалних и неформалних комуникација у одређеној мјери размјењивале су се стручне праксе и искуства као начин размјене информација у функцији унапријеђења пракси БПП.

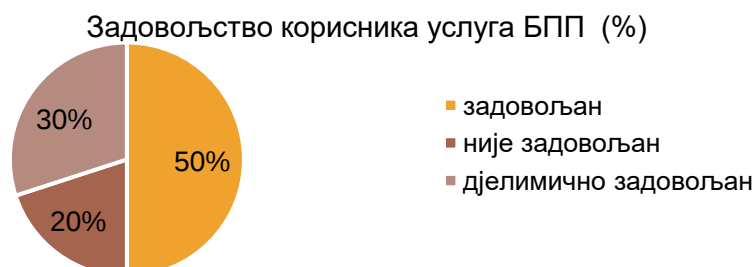
Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста у Центру за пружање БПП регулисано је да помоћници директора проводе контролу рада стручних савјетника. У посматраном периоду формалне контроле нису се проводиле, мада помоћници директора проводе континуирани увид и праћење рада стручних савјетника који пружају БПП.

Задовољство корисника услуга БПП

У посматраном периоду Центар није проводио испитивање задовољства корисника БПП, како би на основу проведених испитивања предузимао мјере и активности на побољшању квалитета услуга БПП.

Током провођења ревизије, извршено је испитивање корисника БПП од стране ревизијског тима, с циљем утврђивања њиховог задовољства услугама које пружа Центар. Испитивање је реализовано путем интервјуа са корисницима услуга БПП, током одржавања УД у пет ЈЛС³⁷. Прибављени подаци су обрађени и анализирани у сврху сачињавања овог налаза.

Графикон 8. Задовољство корисника услуга БПП

Извор података: ГСРЈС РС

³⁷ Мркоњић Град, Приједор, Градишка, Фоча и Зворник

Већина интервјуисаних корисника БПП, око 4/5 је задовољна или бар дјелимично задовољна пруженим услугама Центра. Корисници који нису задовољни пруженим услугама Центра чине 1/5 интервјуисаних корисника. Дјелимично задовољни и незадовољни корисници услуга БПП изјавили су да нису добили јасне информације о потребној документацији за доказивање испуњености услова за одобравање БПП, те да се није детаљно и са дужном пажњом приступило њиховом предмету.

4. ЗАКЉУЧЦИ

Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске провела је ревизију учинка "Функционисање бесплатне правне помоћи" са циљем да се испита ефикасност функционисања бесплатне правне помоћи и да се на основу проведених испитивања надлежним институцијама понуде препоруке чијим провођењем је могуће унаприједити функционисање бесплатне правне помоћи.

На основу налаза ревизије учинка, презентованих у претходним поглављима, утврђени су закључци. **Основни закључак ове ревизије је да функционисање бесплатне правне помоћи није у потпуности ефикасно, те да постоји потреба за њено унапређење у погледу ефикасности.**

У складу са основним закључком утврђени су и појединачни закључци:

4.1. Основне претпоставке за ефикасно функционисање бесплатне правне помоћи нису у потпуности испуњене.

Актуелним Законом о остваривању права на бесплатну правну помоћ у Републици Српској побољшан је правни оквир за функционисање бесплатне правне помоћи, међутим постоје одређени недостаци, што утиче на ефикасност пружања бесплатне правне помоћи. Нису донесена сва подзаконска акта прописана Законом о остваривању права на бесплатну правну помоћ у Републици Српској, због чега није комплетирана правна регулатива која се односи на бесплатну правну помоћ.

У посматраном периоду карактеристичан је благи раст Буџета Центра за пружање бесплатне правне помоћи и у складу с тим и благи раст кадровских ресурса у Центру за пружање бесплатне правне помоћи, што се није одразило на повећање броја услуга бесплатне правне помоћи. Финансијски ресурси су се користили за финансирање плата, накнада и материјалних трошкова, без улагања у опремање и оспособљавање Центра за пружање бесплатне правне помоћи.

Министарство правде је у средњорочним и годишњим плановима планирало одређене мјере и активности општег карактера на иновирању и комплетирању правног оквира за бесплатну правну помоћ које нису реализоване у посматраном периоду. Министарство правде није планирало и проводило надзор над примјеном Закона о остваривању права на бесплатну правну помоћ у Републици Српској.

4.2. Бесплатна правна помоћ проводи се у континуитету уз исти ниво ефикасности у погледу ангажованих ресурса и постигнутих резултата.

Организација Центра за пружање бесплатне правне помоћи омогућава да Центар за пружање бесплатне правне помоћи проводи активности које су му Законом дате у надлежност. Центар за пружање бесплатне правне помоћи је у посматраном периоду, са расположивим ресурсима пружио око 22.000 разних услуга бесплатне правне помоћи за око 5.600 грађана Републике Српске годишње. У структури пружених услуга бесплатне правне помоћи доминирају правни савјети са око 90%, а услуге заступања на суду са око 10%, уз благу тенденцију раста ових услуга које су комплексније и траже више ресурса и више времена за провођење.

Иако право на бесплатну правну помоћ имају различите категорије становништва, у складу са прописаним критеријумима, у структури корисника удио од 90% имају три категорије: пензионери, незапослени и запослени лошег имовинског стања.

4.3. Бесплатна правна помоћ проводи се по дјелимично децентрализованом моделу уз одређена ограничења у погледу доступности, економичности и ефикасности.

Дјелимична децентрализација омогућава да се уз централизовано управљање бесплатна правна помоћ пружа у око 35% јединица локалне самоуправе Републике Српске. Представници Центра за пружање бесплатне правне помоћи, бесплатну правну помоћ пружају у пет сектора организованих по регионалном принципу и у 18 јединица локалне самоуправе, путем провођења уредовних дана у складу са Одлуком Владе Републике Српске.

Карактеристика пружања бесплатне правне помоћи указује на изражене разлике у погледу организовања уредовних дана, информисања потенцијалних корисника, комуникације и координације са локалним управама, броја лица која користе услуге бесплатне правне помоћи, врста услуга бесплатне правне помоћи, класификације, евидентирања и документовања пружених услуга. Карактеристика посматраног периода је појава малог броја странака на уредовним данима и уредовних дана на којима се нису појављивале странке, што указује на неекономичност и неефикасност провођења уредовних дана у појединим јединицама локалне самоуправе.

Центар за пружање бесплатне правне помоћи није проводио активности на испитивању задовољства корисника услуга као показатеља квалитета пружених услуга. Анкете које је провела ревизија показују да је 80% корисника услуга задовољно или дјелимично задовољно услугама бесплатне правне помоћи.

4.4. Постојећа пракса праћења, наплате и евидентирања досуђених трошкова судског поступка не омогућава потпун и поуздан увид у приходе остварене пружањем бесплатне правне помоћи.

У утврђивању вриједности и трошкова пружених услуга Центар за пружање бесплатне правне помоћи је користио Тарифу о наградама и накнади трошкова за рад адвоката која омогућава да се вриједносно исказе свака пружена услуга.

Центар за пружање бесплатне правне помоћи не располаже механизмима за утврђивање укупно досуђених трошкова проистеклих из судских поступака у којима Центар за пружање бесплатне правне помоћи заступа странку и не располаже са подацима о укупно досуђеним и уплаћеним трошковима у корист Буџета Републике Српске. Постојећи начин праћења, контроле и евидентирања наплате досуђених трошкова не омогућава утврђивање финансијских ефеката функционисања бесплатне правне помоћи.

4.5. Планирање, надзор и извјештавање се не проводи у потпуности на начин који је у функцији предузимања мјера и активности ефикаснијег функционисања бесплатне правне помоћи.

Средњорочним и годишњим плановима Центра за пружање бесплатне правне помоћи планирају се активности на пружању бесплатне правне помоћи са резултатима који се планирају постићи и индикаторима мјерења успјешности. Планирање се не заснива на резултатима из претходног периода и расположивим ресурсима Центра за пружање бесплатне правне помоћи, а и не користе се сви расположиви индикатори успјешности.

Центар за пружање бесплатне правне помоћи не посједује јединствену базу података о бесплатној правној помоћи са подацима и информацијама битним за функционисање бесплатне правне помоћи, оцјену успјешности и извјештавање. Сектори посједују појединачне евиденције са основним подацима и информацијама, али немају карактер потпуних и поузданих евиденција. Сектори на основу евиденција, мјесечно, полугодишње и годишње извјештавају Центар за пружање бесплатне правне помоћи о раду и постигнутим резултатима. Центар за пружање бесплатне правне помоћи нема могућности и контролне механизме да провјерава истинитост и

потпуност података и информација у извјештајима сектора. Центар за пружање бесплатне правне помоћи на основу извјештаја сектора извјештава Владу Републике Српске о реализацији Годишњег плана и постигнутим резултатима. Извјештаји су дјелимично оријентисани на учинак користећи индикаторе из средњорочних и годишњих планова Центра за пружање бесплатне правне помоћи.

Центар за пружање бесплатне правне помоћи у посматраном периоду није проводио интерни надзор над радом сектора и активностима пружања бесплатне правне помоћи у надлежности сектора у циљу постизања ефикасности пружања бесплатне правне помоћи.

5. ПРЕПОРУКЕ

У овом дијелу извјештаја, а на основу презентованих налаза и изнесених закључака заснованих на релевантним, поузданим и довољним ревизијским доказима, приказане су препоруке ревизије.

Препоруке су упућене институцијама које имају кључне улоге, надлежности и одговорности у погледу функционисања бесплатне правне помоћи, а то су Влада Републике Српске, односно Министарство правде и Центар за пружање бесплатне правне помоћи.

Ефикасност функционисања бесплатне правне помоћи може се унаприједити усклађеним и координисаним провођењем препорука од стране институција којима су препоруке упућене.

Препорука за Владу Републике Српске и Министарство правде

У циљу ефикасног функционисања бесплатне правне помоћи, потребно је да Влада Републике Српске, односно Министарство правде:

5.1. Обезбиједи правне и материјално - финансијске претпоставке за ефикасно функционисање бесплатне правне помоћи.

Министарство правде треба да иновира правни оквир релевантан за функционисање бесплатне правне помоћи, како би се примјеном иновираниог правног оквира осигурале претпоставке за ефикасније функционисање бесплатне правне помоћи. На основу иновираниог правног оквира потребно је донијети подзаконске прописе како би се комплетирао правни оквир бесплатне правне помоћи. У координацији са Центром за пружање бесплатне правне помоћи и јединицама локалне самоуправе потребно је преиспитати постојећу Одлуку о начину остваривања права на бесплатну правну помоћ у јединицама локалне самоуправе, ради осигурања примјене принципа доступности, економичности и ефикасности у пружању бесплатне правне помоћи. Министарство правде у сарадњи са Министарством финансија треба да пропише начин наплате трошкова судског поступка, праћење, контролу и евидентирање истих.

Министарство правде треба да планира и проводи надзор над примјеном Закона о остваривању права на бесплатну правну помоћ у Републици Српској, а тиме и надзор над функционисањем бесплатне правне помоћи.

Министарство правде кроз поступке планирања треба да планира конкретне мјере и активности, које нису ограничене само на правни оквир за унапрјеђење функционисања бесплатне правне помоћи, и да их проводи у роковима и на начин како је планирано. На основу анализе опремљености и оспособљености Центра за пружање бесплатне правне помоћи, потребно је у сарадњи са Министарством финансија обезбиједити у Буџету Републике Српске финансијска средства за материјални развој и оспособљавање Центра за пружање бесплатне правне помоћи ради ефикаснијег пружања услуга бесплатне правне помоћи.

Препоруке за Центар за пружање бесплатне правне помоћи

У циљу ефикасног функционисања бесплатне правне помоћи, потребно је да Центар за пружање бесплатне правне помоћи:

5.2. Интерним актима регулише питања интерног надзора, евидентирања и извјештавања.

Директор Центра за пружање бесплатне правне помоћи интерним актима, у складу са Законом о остваривању права на бесплатну правну помоћ у Републици Српској, подзаконским актима и другим релевантним прописима, треба да пропише питања која се односе на класификацију и евидентирање услуга бесплатне правне помоћи, успостављање и вођење евиденција, провођење интерног надзора, мјесечно, полугодишње и годишње интерно извјештавање.

Примјена интерних аката треба да осигура јединствено поступање сектора као основних организационих јединица у функцији ефикаснијег пружања бесплатне правне помоћи. Путем интерног надзора, потребно је пратити примјену интерних аката и предузимати активности у погледу јединствене примјене и ефикаснијег функционисања Центра за пружање бесплатне правне помоћи.

5.3. Осигура провођење бесплатне правне помоћи у складу са принципима доступности, економичности и ефикасности.

Центар за пружање бесплатне правне помоћи треба да у координацији са Министарством правде анализира провођење Одлуке Владе Републике Српске о начину остваривања права на бесплатну правну помоћ у јединицама локалне самоуправе и на основу анализе предложи Влади Републике Српске измјене и допуне Одлуке, како би се обезбиједила примјена принципа доступности, економичности и ефикасности у пружању бесплатне правне помоћи.

Потребно је да Центар за пружање бесплатне правне помоћи у континуитету предузима активности на побољшању комуникације и координације са јединицама локалне самоуправе, организацији и уједначавању пракси провођења уредовних дана, информисању потенцијалних корисника о пружању бесплатне правне помоћи и информисању јавности о активностима и резултатима рада Центра за пружање бесплатне правне помоћи ради афирмације института бесплатне правне помоћи. Потребно је предузети активности на испитивању задовољства корисника и проводити мјере на побољшању квалитета услуга.

5.4. Потребно је осигурати праћење и контролу наплате и евидентирања досуђених трошкова судских поступака, како би се омогућио потпун и поуздан увид у приходе остварене пружањем бесплатне правне помоћи.

Центар за пружање бесплатне правне помоћи треба да у складу са подацима Министарства финансија и подацима из других извора успостави јединствену, поуздану евиденцију о исходима судских поступака, досуђеним и наплаћеним трошковима судских поступака и уплатама у корист јединственог рачуна Трезора Републике Српске. По потреби са Министарством финансија потписати протокол о размјени података и информација који се односе на исходе судских поступака и наплаћене трошкове судских поступака.

Потребно је у годишње извјештаје о раду Центра за пружање бесплатне правне помоћи укључити и податке о досуђеним и наплаћеним трошковима судских поступака, као и податке о вриједности пружених услуга бесплатне правне помоћи.

5.5. Потребно је да Центар за пружање бесплатне правне помоћи предузме активности на планирању, извјештавању и оспособљавању запослених у функцији ефикаснијег провођења бесплатне правне помоћи.

Центар за пружање бесплатне правне помоћи треба да, у складу са расположивим финансијским и материјалним ресурсима, успостави јединствену функционалну базу података о бесплатној правној помоћи као битну претпоставку успјешног управљања

бесплатном правном помоћи и другим активностима Центра за пружање бесплатне правне помоћи.

Потребно је унаприједити активности планирања на основу реалних активности и индикатора за мјерење успјешности. Кроз периодично и годишње извјештавање је потребно обезбиједити информације о реализацији средњорочних и годишњих планова, односно извјештавање оријентисати на извјештавање о постигнутим циљевима и оствареним резултатима уз примјену дефинисаних индикатора успјешности.

У складу са расположивим финансијским ресурсима потребно је проводити активности на додатним специфичним обукама пружалаца услуга бесплатне правне помоћи, ради јачања компетенција запослених у Центру за пружање бесплатне правне помоћи.

Вођа ревизорског тима
Велиборка Лалић, с.р.

6. ПРИЛОЗИ УЗ ИЗВЈЕШТАЈ

Прилог број 1: Листа референци – попис аката

1. Устав Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 21/92 – пречишћени текст, 28/94, 8/96, 13/96, 15/96, 16/96, 21/96, 21/02, 26/02, 30/02, 31/02, 69/02, 31/03, 98/03, 115/05, 117/05 и 48/11);
2. Закон о Влади Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 118/08);
3. Закон о републичкој управи ("Службени гласник Републике Српске", број 115/18, 111/21, 15/22, 56/22, 132/22 и 90/23);
4. Закон о бесплатној правној помоћи ("Службени гласник Републике Српске", број 120/08, 89/13 и 63/14);
5. Закон о остваривању права на бесплатну правну помоћ у Републици Српској ("Службени гласник Републике Српске", број 67/20);
6. Закон о општем управном поступку ("Службени гласник Републике Српске", број 13/02, 87/07, 50/10, 66/18);
7. Закон о управним споровима Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 109/05 и 63/11);
8. Закон о парничном поступку ("Службени гласник Републике Српске", број 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 105/08 – Одлука УС РС, 45/09 – Одлука УС РС, 49/09, 61/13, 109/21 – Одлука УС РС и 27/24);
9. Закон о ванпарничном поступку ("Службени гласник Републике Српске", број 36/09, 91/16, 16/23 и 27/24);
10. Закон о извршном поступку ("Службени гласник Републике Српске", број 59/03, 85/03, 64/05, 118/07, 29/10, 57/12, 67/13, 98/14, 5/17 – Одлука УС, 58/18 – рјешење УС БиХ и 66/18);
11. Закон о локалној самоуправи ("Службени гласник Републике Српске", број 97/16, 36/19 и 61/21);
12. Породични закон ("Службени гласник Републике Српске", број 17/23 и 27/24);
13. Закон о буџетском систему Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 121/12, 52/14, 103/15, 15/16);
14. Закон о стратешком планирању и управљању развојем у Републици Српској ("Службени гласник Републике Српске", број 63/21);
15. Уредба о стратешким документима у Републици Српској ("Службени гласник Републике Српске", број 94/21);
16. Уредба о спроведбеним документима у Републици Српској ("Службени гласник Републике Српске", број 8/22);
17. Уредба о јединственој тарифи за пружање бесплатне правне помоћи у Републици Српској ("Службени гласник Републике Српске", број 79/10)
18. Правилник о изгледу и садржају обрасца за пружање бесплатне правне помоћи ("Службени гласник Републике Српске", број 39/21);
19. Одлука о начину остваривања права на бесплатну правну помоћ у јединицама локалне самоуправе ("Службени гласник Републике Српске", број 33/22);
20. Правилник о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста у Министарству правде ("Службени гласник Републике Српске", број 114/22);
21. Правилник о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста у Центру за пружање бесплатне правне помоћи ("Службени гласник Републике Српске", број 70/22);
22. Тарифа о наградама и накнади трошкова за рад адвоката ("Службени гласник Републике Српске", број 68/05);
23. Средњорочни и годишњи планови рада Министарства правде;

24. Средњорочни и годишњи планови рада Центра за пружање бесплатне правне помоћи;
25. Годишњи извјештаји о раду Министарства правде;
26. Годишњи извјештаји о раду Центра за пружање бесплатне правне помоћи;
27. Буџети, Ребаланси, Финансијски извјештаји Центра за пружање бесплатне правне помоћи;
28. Интерни извјештаји Центра за пружање бесплатне правне помоћи;
29. Интерни извјештаји сектора као основних организационих јединица Центра за пружање бесплатне правне помоћи;
30. План уредовних дана Центра за пружање бесплатне правне помоћи за 2021. и 2022. годину;
31. Кадровски планови Центра за пружање бесплатне правне помоћи;
32. Записници Стручног колегијума Центра за пружање бесплатне правне помоћи;
33. Иницијатива Центра за бесплатну правну помоћ за измјену Закона о парничном поступку;
34. Приједлози помоћника директора Центра за бесплатну правну помоћ за измјену и допуну Закона о остваривању права на бесплатну правну помоћ у Републици Српској;
35. Евиденције/табеле о потраживањима и књижењу потраживања Центра за бесплатну правну помоћ;
36. Евиденције Центра за бесплатну правну помоћ о пруженим услугама;
37. Захтјеви за остваривање права на бесплатну правну помоћ;
38. Захтјеви за остваривање права на бесплатну правну помоћ по основу финансијског критеријума и/или личног својства или статуса;
39. Рјешења која доноси Центар за пружање бесплатне правне помоћи;
40. Документација корисника бесплатне правне помоћи која се подноси при потписивању захтјева за остваривање права на бесплатну правну помоћ по основу финансијског критеријума и/или личног својства или статуса;
41. Предмети корисника бесплатне правне помоћи које Центар за пружање бесплатне правне помоћи заступа на суду;
42. Упитници ГСРЈС РС попуњени од стране Центра за пружање бесплатне правне помоћи;
43. Дописи Центра за пружање бесплатне правне помоћи према ЈЛС за успостављање сарадње у области пружања бесплатне правне помоћи;
44. Европска конвенција за заштиту људских права и основних слобода;
45. Регулатива држава из региона која се односи на бесплатну правну помоћ;
46. Развојни програм Уједињених нација у БиХ (УНДП БиХ), Бесплатне правне помоћи у Босни и Херцеговини, Брошура за кориснике;
47. Развојни програм Уједињених нација у БиХ (УНДП БиХ), Систем бесплатне правне помоћи у Босни и Херцеговини.

Прилог број 2: Облици остваривања БПП у складу са Законом о БПП

ОБЛИЦИ ОСТВАРИВАЊА БЕСПЛАТНЕ ПРАВНЕ ПОМОЋИ		
РБ	Бесплатна правна помоћ остварује се као:	
1.	Опште обавјештење о правима и обавезама	Опште обавјештење о правима и обавезама представља право на обавјештење о правима и обавезама из одређене правне области, начину и поступку остваривања одређеног права, те вансудског рјешавања одређеног спора. Право на опште обавјештење у истом предмету може се остварити само једном. Право на опште обавјештење о правима и обавезама имају сва лица без обзира на критеријуме прописане овим Законом.
2.	Правни савјет и помоћ у попуњавању образаца	Правни савјет и помоћ у попуњавању образаца представља детаљно обавјештење о начину и могућностима рјешавања одређеног правног питања у конкретној правној ствари. Надлежни орган за пружање бесплатне правне помоћи води евиденцију о датим правним савјетима. Право на правни савјет имају сва лица без обзира на критеријуме прописане овим Законом.
3.	Правна помоћ у сачињавању свих врста писмена	Правна помоћ у сачињавању свих врста писмена представља сачињавање писмена којима се покреће поступак пред судом, другим органом или у поступку вансудског рјешавања спора, а које се односи на право, обавезу или интерес корисника бесплатне правне помоћи заснован на закону. Надлежни орган за пружање бесплатне правне помоћи води евиденцију о пруженој бесплатној правној помоћи у сачињавању свих врста писмена. Право на правну помоћ у сачињавању свих врста писмена имају сва лица без обзира на критеријуме прописане овим законом.
4.	Правна помоћ у поступцима мирног рјешавања спора (медијација) у складу са законом	Није посебно објашњена у закону и није афирмисана у пракси.
5.	Заступање на суду	Заступање на суду подразумијева предузимање процесних радњи у судским поступцима и поступцима за вансудско рјешавање спорова у складу са законом.
6.	Сачињавање апелација	Сачињавање апелација представља подношење апелације Уставном суду БиХ на обрасцу Уставног суда БиХ.

Извор података: Закон о БПП у РС; Илустрација: ГСРЈС РС

Прилог број 3: ЈЛС у којима се одржавају уредовни дани у складу са Одлуком Владе РС

Канцеларије Центра	ЈЛС у којима се одржавају уредовни дани	Уредовни дани у ЈЛС	Мјесто пружања БПП
Бања Лука	Мркоњић Град	трећег понедјељка у мјесецу	Општинска управа Мркоњић Град
	Нови Град	последње сриједи у мјесецу	Општинска управа Нови Град
	Приједор	првог петка у мјесецу	Градска управа Приједор
	Котор Варош	другог понедјељка у мјесецу	Општинска управа Котор Варош
	Прњавор	последњег уторка у мјесецу	Градска управа Прњавор
	Градишка	другог четвртка у мјесецу	Градска управа Градишка
Добој	Теслић	првог понедјељка у мјесецу	Општинска управе Теслић
	Модрича	првог уторка у мјесецу	Општинска управа Модрича
	Шамац	прве сриједи у мјесецу	Општинска управа Шамац
	Дервента	првог четвртка у мјесецу	Градска управа Дервента
Источно Сарајево	Соколац	другог уторка у мјесецу	Општинска управа Соколац
	Власеница	другог понедјељка у мјесецу	Општинска управа Власеница
	Вишеград	првог понедјељка у мјесецу	Општинска управа Вишеград
Требиње	Фоча	другог четвртка у мјесецу	Општинска управа Фоча
Бијељина	Зворник	последњег понедјељка у мјесецу	Градска управа Зворник
	Сребреница	последњег четвртка у мјесецу	Општинска управа Сребреница

Извор података: Одлука Владе РС; Илустрација: ГСРЈС РС

Прилог број 4: Број УД и лица на УД у 2024. години

Број УД и лица на УД у 2024. години													
Сектор	ЈЛС	јануар	фебруар	март	април	мај	јун	јул	август	септембар	октобар	новембар	децембар
Б.Лука	1. Приједор	13	4	1	3	1	2	2	3	4	3	0	6
	2. Градишка	0	1	0	6	НЕ	0	2	1	2	1	0	0
	3. К. Варош	НЕ	3	5	3	1	3	1	4	2	3	7	5
	4. М. Град	0	1	2	0	4	4	0	3	0	2	1	0
	5. Прњавор	3	4	2	3	4	4	7	2	0	1	2	0
	6. Н. Град	5	3	4	1	3	1	2	3	1	2	2	0
Добој	1. Теслић	НЕ	1	5	0	НЕ	1	0	0	0	0	2	0
	2. Модрича	НЕ	4	1	2	2	1	1	2	1	2	2	0
	3. Шамац	0	0	3	3	НЕ	1	2	0	1	1	2	1
	4. Дервента	НЕ	3	4	3	НЕ	10	7	9	7	7	5	2
И. Сарајево	1. Соколац	НЕ	2	2	2	5	3	4	3	4	5	3	3
	2. Власеница	НЕ	9	5	7	4	10	12	3	3	5	8	5
	3. Вишеград	НЕ	3	0	2	НЕ	1	0	1	1	3	2	4
Бијељина	1. Зворник	6	2	5	4	4	5	НЕ	4	8	5	3	5
	2. Сребреница	3	3	3	0	0	0	НЕ	3	3	1	2	0
Требиње	1. Фоча	НЕ	5	3	4	НЕ	2	НЕ	5	3	3	НЕ	3

Извор података: Документација Центра; Илустрација: ГСРЈС РС